

P.J. Wiseman

Ontdekkingen

Over

Genesis

Ontdekkingen

over

Genesis

Het eerste Bijbelboek in het licht van het archeologisch onderzoek.

Oorspronkelijke titel: New Discoveries in Babylonia about Genesis.

Schrijver: P.J Wiseman

Vertaler: Ds. W,C, van Hattem

Oorspronkelijke uitgever: Jan Haan N,V, 1960 Groningen

Uitgave van deze samenvatting: Stichting Sjofar

Met dank aan de uitgevers mij. J.H. Kok te Kampen voor de toestemming dit excerpt te mogen verspreiden voor Bijbelstudie doeleinden.

Inhoudsopgave.

Verantwoording	.....	Pg. 4
Voorwoord	.....	Pg. 5
Hoofdstuk 1	Inleiding	Pg. 6
Hoofdstuk 2	Opgravingen in het land van Genesis.....	Pg. 7
Hoofdstuk 3	De vroeg – historische ontwikkelingen.....	Pg. 9
Hoofdstuk 4	Schrijfmethoden van 5000 jaar geleden.....	Pg. 11
Hoofdstuk 5	De sleutel voor de verklaring van Genesis.....	Pg. 14
Hoofdstuk 6	De ouderdom van Genesis.....	Pg. 20
Hoofdstuk 7	Wie schreef de oorspronkelijke tabletten?.....	Pg. 24
Hoofdstuk 8	De eerste uitgave van Genesis.....	Pg. 27
Hoofdstuk 9-11	Schriftkritiek.....	Pg. 32
Hoofdstuk 12	Het gebruik van de Godsnamen in Genesis.....	Pg. 34
Hoofdstuk 13	Wat wil de Schriftkritiek?.....	Pg. 38
Hoofdstuk 14	Bijbel en Babel.....	Pg. 40
Hoofdstuk 15	Het Nieuwe Testament en Genesis.....	Pg. 42
Hoofdstuk 16	Jezus Christus en Genesis.....	Pg. 45

VERANTWOORDING

Bijbelcritici stellen - ook in onze tijd - dat Genesis is ontstaan uit een samenvoeging van verhalen en legenden, die mensen in vroegere tijden elkaar zouden hebben verteld en mondeling aan volgende geslachten hebben doorgegeven. Pas vele eeuwen na Mozes zouden deze verhalen schriftelijk zijn vastgelegd. Volgens de critici zou het waarheidsgehalte in deze verhalen minder belangrijk zijn dan de inhoud ervan.

In zijn boek “Ontdekkingen over Genesis” maakt Wiseman aannemelijk dat de geschiedenissen, in Genesis beschreven, geenszins door mondelinge overlevering tot stand zijn gekomen, maar dat deze waarschijnlijk in hun oorspronkelijke vorm door personen, in Genesis genoemd, nauwkeurig op schrift zijn vastgelegd. In zijn boek vergelijkt Wiseman de tekst van het boek Genesis met de resultaten van de opgravingen in het Tweestromenland en in Egypte. Hij komt daarbij tot verrassende conclusies.

Het volgende bevat een verkorte weergave van zijn bevindingen en conclusies daaromtrent. Omdat zijn betoog zo helder en boeiend is laten we hem zelf aan het woord.

Om de leesbaarheid van dit document te vergroten hebben we slechts hier en daar enkele woorden weggelaten, toegevoegd of in hedendaags taalgebruik gewijzigd, zonder iets af te doen aan de inhoud van het boek. Ook is op enkele plaatsen een verbindende tekst ingevoegd, maar in deze gevallen is gekozen voor een ander lettertype, zodat duidelijk is wanneer de schrijver zelf aan het woord is.

ONTDEKKINGEN OVER GENESIS.

door P.J. Wiseman.

VOORWOORD.

Door de toenemende belangstelling voor de resultaten van de opgravingen is het Oude Testament weer opnieuw binnen ons gezichtsveld gekomen.

Steeds meer mensen raken met de vele verbazingwekkende ontdekkingen uit het oude Oosten vertrouwd. Het is dan ook te begrijpen dat velen zich afvragen of hierdoor nieuw licht valt over het Oude Testament, o.m. op de daarin genoemde volken, met hun verschillende zeden en talen. De nieuwe ontdekkingen zijn echter nog niet gebruikt om de literaire problemen van de Pentateuch en in het bijzonder van Genesis op te helderen; ofschoon de recente vondst van de Rollen van de Dode Zee de aandacht van de gehele wereld weer op de tekst van de Bijbel heeft gericht.

Duizenden kleitabletten uit Babylon geven ons een beeld van de tijd, die ons uit de eerste hoofdstukken van Genesis bekend is. In het licht van deze oude tekstgetuigen blijken de Bijbelse verhalen van de aartsvaders getrouwe weergaven van hun omgeving te zijn. Onderzoekers hebben gewezen op de vele parallellen, die er zijn tussen de vroegste Sumerische literatuur - stammend uit de tijd van vóór 2000 v. Chr. - en de aanvangshoofdstukken van Genesis.

S.M. Kramer schrijft in zijn boek 'From the Tablets of Sumer' (1956) over een periode van onderzoek naar tot nu toe volledig onbekende gebieden, waarbij men heeft geprobeerd meer licht te laten vallen op het derde millennium vóór Christus.

Hoofdstuk 1. **INLEIDING.** (pag. 8-11)

Dit boek werd in Babylon geschreven, in het land van het boek Genesis, waar ik jarenlang werkzaam was en de gelegenheid had mij intensief bezig te houden met de opgravingen aldaar en met Genesis. Het wil een bijdrage zijn tot het beantwoorden van de zo belangrijke en veel omstreden vraag hoe dit eerste boek van de Bijbel is ontstaan. Op dit probleem valt namelijk een geheel nieuw licht, als men Genesis onderzoekt in het verband met de omgeving waaruit het stamt, rekening houdende met de vele nieuwe feiten van het archeologisch onderzoek.

Het gaat er om zo eenvoudig en duidelijk mogelijk aan te tonen, wat Genesis zelf over zijn oorsprong en compositie te zeggen heeft.

In dit boek zal een nieuwe weg worden ingeslagen om de literaire compositie van Genesis te verklaren. De stoot hiertoe werd gegeven tijdens een diepgaande studie van de vondsten, die de wetenschap van de spade ons in de laatste jaren heeft voorgelegd.

Zelf bracht ik verscheidene jaren in Babylonië door, bezocht veelvuldig de verschillende opgravingen en bleef steeds op de hoogte van de nieuwste ontdekkingen.

Wiseman meent de sleutel tot de literaire compositie van Genesis gevonden te hebben in de volgende verklaring: **Genesis werd oorspronkelijk op kleitabletten geschreven en wel door de aartsvaders, die rechtstreeks bij de vermelde gebeurtenissen betrokken waren en wier namen duidelijk vermeld zijn.**

Mozes, die het boek Genesis in de ons bekende vorm samenstelde en uitgaf, wijst ons bovendien duidelijk de bron van zijn informatie aan

Tot aan het begin van de vorige eeuw was de enige ons bekende geschiedschrijving uit de jaren 1000 vóór Christus vervat in de oudste stukken van het Oude Testament.

De oud-Babylonische annalen waren toen nog niet ontdekt, maar lagen nog begraven en voor onze kennis ontoegankelijk onder de puinhopen en ruïnes.

Maar juist omdat de oudste boeken van de Bijbel alleen stonden en de enige waren die er aanspraak op maakten eeuwen vroeger geschreven te zijn dan enig ander toenmalig bekend werk uit de wereldliteratuur, probeerde de kritiek van de laatste eeuw aan te tonen, dat deze boeken veel later geschreven moesten zijn dan in de tijd, waarin Mozes leefde.

Daar zowel het conservatieve als het kritisch onderzoek van de veronderstelling uitging, dat ten tijde van de aartsvaders weinig gebruik gemaakt werd van de schrijfkunst, ja, dat deze misschien nog geheel onbekend was, namen zij beiden aan, dat de inhoud van Genesis door mondelinge traditie overgeleverd was.

Daarom is het nu zeker de tijd om het boek Genesis in het licht van het archeologisch onderzoek opnieuw te waarderen, te meer daar de theorieën van de kritiek ontstonden in een eeuw, toen men van het leven der aartsvaders nog zeer weinig wist.

Op grond hiervan zal de archeologie onze voornaamste getuige moeten zijn.

Hoofdstuk 2. **OPGRAVINGEN IN HET LAND VAN GENESIS.** (pag. 14-27)

Pas tegen het midden van de vorige eeuw kwamen de ruïneheuvels van Mesopotamië in het gezichtsveld van het wetenschappelijk onderzoek. Deze heuvels waren toentertijd de enig zichtbare overblijfselen van de eens zo machtige steden Ur, Erech en Kalne in het land Sinear, en van Assur, Ninevé en Kalah, in het land Assur. Deze steden waren echter niet alleen begraven, maar ook vergeten; men wist niet eens, waar men ze zou moeten zoeken.

Zoals de profeten van Juda het hadden voorzien, is het geschied:

*zijn steden zijn tot een woestenij geworden, een land van dorheid en een steppe;
een land, waar niemand woont en waar geen mensenkind doorheen trekt...* Jer. 51:43

Sinear en Assur, deze landen - tot voor kort Mesopotamië genoemd, 'het Tweestromenland' - omvatten het gebied van het huidige Irak. Vroeger heette het zuidelijke deel van dit land: Babylonië en het noordelijke deel: Assyrië. Nog vroeger werden zij genoemd: Sumer en Akkad. Het land is geheel vlak en slechts de twee rivieren Eufraat en Tigris onderbreken de eentonigheid van het landschap.

Hier stond de wieg der mensheid. Hier werden door de opgravingen vondsten aan het licht gebracht, die verwijzen naar het begin van de geschiedenis der mensheid. Hier werden ook de oudste schriftvormen ontdekt. Het is de geboorteplaats van de menselijke beschaving.

Wiseman beschrijft hoe Franse, Engelse en Amerikaanse archeologen, die na 1840 met opgravingen in dit gebied waren begonnen, steeds meer schrijftabletten vonden.

Aanvankelijk werd hier nauwelijks aandacht aan geschonken, omdat zij het schrift niet konden lezen.

Een zekere George Smith, die tabletten in handen kreeg uit de resten van het paleis van Assurbanipal (668-630 BC), ontdekte dat er zich onder deze tabletten kopieën bevonden van het Babylonisch scheppings- en zondvloedverhaal.

Omstreeks de eeuwwisseling vond men de z.g. Codex Hammurabi, waarin wetten zijn opgenomen, die golden ten tijde van Abraham.

Wiseman was zelf bij verschillende opgravingen in de jaren twintig aanwezig.

Hij vertelt van het blootleggen van een muur van een oude stad, daterend van twee eeuwen vóór Abraham. De muur was meer dan 20 meter breed en 5 kilometer lang!

In 1929 droeg Sir Leonard Woolley (van het Brits Museum) zijn werklieden op, om op een bepaalde plaats van de binnenstad van Ur een diepe schacht te graven. Na korte tijd keerden de arbeiders terug en meldden, dat zij op een zuivere kleilaag waren gestoten.

Zij kregen de opdracht verder te graven en nadat men twee en halve meter doorgegraven had, hield de kleilaag even plotseling op, als deze was begonnen. Scherven van potten en andere voorwerpen van aardewerk kwamen te voorschijn.

Steeds meer gegevens kwamen aan het licht, die wezen op menselijke nederzettingen onder de verscheidene meters dikke kleilaag. De schacht, waarin men deze ontdekkingen deed, was

door de verschillende bodemlagen van een heuvel glooiing gegraven. De dikte van de leemlaag was verschillend en bedroeg op de dikste plaats 4 meter.

De hoeveelheid water, nodig voor het afzetten van zulk een dikke laag, moet geweldig groot zijn geweest. Daar er geen enkele andere passende verklaring te geven was, kwam Sir Leonard Woolley tot de conclusie dat dit alleen het gevolg van de zondvloed geweest kan zijn.

Zelf heb ik de afgezette klei ook onderzocht en in tegenstelling met de andere lagen bevat deze geen mineralen. De bijzondere samenstelling van de laag, het even abrupt beginnen als eindigen ervan, en de onder deze laag gevonden beenderenresten en scherven van vaatwerk, maken dat men nauwelijks een andere verklaring kan geven dan dat we hier te maken hebben met de resultaten van de zondvloed.

Wiseman wijst er op, dat er bij de opgravingen steeds meer aanwijzingen kwamen dat er in vroegere tijden een monotheïstische godsdienst moet zijn geweest.

Hij trekt daaruit de conclusie dat het polytheïsme (veelgodendom) uit het monotheïsme ('t geloof in één Enig God) is ontstaan, en niet omgekeerd, zoals dikwijls wordt aangenomen.

Hoofdstuk 3. **DE VROEG-HISTORISCHE ONTWIKKELING.** (Pag. 32-39)

Geen ontdekking was verrassender dan deze, dat de beschaving plotseling in de wereld verschenen is. Dit was precies het tegenovergestelde van wat men oorspronkelijk had gemeend. Volgens de heersende opinie verwachtte men immers dat de cultuurvormen des te primitiever zouden zijn naarmate de blootgelegde plaatsen ouder waren. Dit was echter noch in Babylonië noch in Egypte het geval, hoewel daar toch de oudste culturen van de wereld werden aangetroffen.

Geen enkele cultuur, ook niet die van de Chinezen en Indiërs, kan zich wat ouderdom betreft met de cultuur van de Babyloniërs meten. En toch zijn er in dit land geen sporen te vinden, die er op wijzen, dat de vroegste historische ontwikkeling anders verlopen zou zijn dan ons in Genesis wordt meegedeeld.

Over de tijd omstreeks 3500 v. Chr. schrijft Sir Leonard Woolley in zijn boek 'The Sumerians' het volgende: "Met verbazing ontdekt men, dat de Sumeriërs reeds in deze vroege periode niet alleen de zuilen, maar ook de bogen en de gewelven kenden, en - zoals uit de bouwstijl van de zalen geconcludeerd kan worden - ook de dom constructie, architectonische vormen, die pas duizenden jaren later hun weg naar het Westen vonden. Dat het beschavingspeil overeenstemde met de architectonische ontwikkeling blijkt uit de rijkdommen, die de graven herbergden; een overvloed van gouden en zilveren voorwerpen. Niet alleen sieraden, maar ook vaatwerk en wapens, ja zelfs gereedschappen werden uit deze edele metalen vervaardigd; koper was alledaags".

In zijn rapport 'Technical achievements of the third millenium B.C. as evidenced at Tell Asmar' noemt Dr Frankfort het gebruik van glas, reeds in de jaren 2700-2600 BC. Dr. Dresch van het Nationaal Natuurkundig Laboratorium te Londen toont aan in een analyse van enkele bronzen voorwerpen uit Ur, dat deze voorwerpen een hoeveelheid tin bevatten, die volledig overeenkomen met de hedendaagse mengverhouding. Ook maakt hij melding van een hoogst onverwachte ontdekking, die men tijdens de laatste opgravings-periode daar deed, namelijk dat reeds in 2700 v. Chr. ijzer en gereedschappen werden gebruikt.

Tot nu toe nam men als vanzelfsprekend aan, dat de archeologie de algemeen verbreide opvatting zou bevestigen, dat de beschaving zich langzamerhand had ontwikkeld. Maar vanuit de landen der oudste beschaving, Irak en Egypte, komt bewijs op bewijs, dat de cultuur kort ná de zondvloed een hoogtepunt bereikte, waarop later een algemene achteruitgang volgde. Dr Breasted zegt in zijn boek 'Conquest of Civilisation': "Vanaf het eerste stenen bouwsel tot aan de bouw van deze grote piramide (de piramide van Sakkara) is nauwelijks een halve eeuw verlopen". Sir Flinders Petrie schrijft van deze trappen pyramide, dat de nauwgezette bouw enerzijds een bewijs is voor het hoge doel (graf van de Farao's) waartoe deze piramiden moesten dienen. Maar anderzijds is het ook een bewijs voor de vaardigheid en goede opleiding van de bouwers.

De piramide is met zulk een accuratesse gebouwd, dat men bij gebruik van een metalen meetlat op warme dagen tot verschillende maten komt. Het verschil in de hoogte der zijden is zo klein, dat men dit met het blote oog niet waarnemen kan. Daaruit kan men niet anders concluderen dan dat de Egyptische kunst omstreeks 3000 v. Chr. haar hoogtepunt bereikte.

We herinneren er aan, dat deze snelle voortgang van de architectuur zich niet door bleef zetten. Sir Flinders Petrie zegt: “De bouwmaterialen vertellen ons veel van de bouwers.

Bij de pyramidenbouw vinden wij het mooiste materiaal en werk in de beginperiode.

Van de vierde tot en met de zesde dynastie zien wij een voortgaande verbastering, totdat de pyramiden slechts stenen omhulsels waren, opgevuld met puin.”

Deze plotselinge uitbarsting van technisch kunnen, die in Babel tegelijkertijd plaats had, drukt echter een blijvend stempel op de architectuur van deze landen.

Niet alleen het kolossale, maar ook de wijze waarop de piramide is gebouwd, maakt diepe indruk, want hieruit blijkt dat de bouwmeesters meer van astronomie wisten dan iemand uit het beschaafde Europa, 3500 jaar later. Kunst en wetenschap hadden reeds toen de hoogste trap bereikt.

De Sphinx, een standbeeld van de tweede piramide-bouwer, is een leeuw met een mensenhoofd. Het lichaam is ruim zestig meter lang en het hoofd heeft een hoogte van ruim twintig meter. Degene die de piramide ontwierp en de stenen zo nauwkeurig liet uithakken, dat zij precies ingevoegd konden worden, die het transport van deze miljoenen tonnen stenen organiseerde, kan onmogelijk een primitief mens zijn geweest. Toch waren er maar 150 jaren verlopen sedert het eerste stenen bouwsel werd opgetrokken.

In het licht van deze feiten kan van een geleidelijke, langzame ontwikkeling van de mens geen sprake zijn. Typisch is dan dat juist waar men de minste beschikking over feiten heeft, deze ontwikkelingstheorie haar vurigste voorstanders vindt.

Ook in Babylonië hadden kunst en techniek vierduizend jaar tevoren een buitengewoon hoge graad van ontwikkeling bereikt.

Het aardewerk uit de Sumerische tijd en uit de vroegste beschavingsperiode van Babylon is met meer bedrevenheid vervaardigd dan in welke latere cultuurperiode ook.

Hoever de archeologen ons ook in het verleden hebben teruggevoerd, steeds vinden we een zeer hoge beschaving.

In zijn boek ‘History and Monuments of Ur’ schrijft C.J. Gadd: “Goud is het teken van hun rijkdom en overvloed. In hun bloeiperiode rees de kunstvaardigheid - niet in het minst door toedoen van de kunstminnende en praalzieke vorstenhuizen - tot een perfectie en schoonheid zoals later niet meer wordt gezien.

De voorwerpen - natuurlijk overwegend van dezelfde soort als later ook werden gemaakt - waren reeds in deze vroege periode zo rijk, ja zelfs weelderig versierd, dat zij meer aan de Egyptische stijl herinneren dan aan de veronderstelde soberheid van het Tweestromenland. De hoeveelheid goud is verbazingwekkend, om van zilver maar niet te spreken.”

Hoofdstuk 4. **SCHRIJFMETHODEN VAN 5000 JAAR GELEDEN.** (pag. 41-53)

Eén van de meest opmerkelijke resultaten van het archeologisch onderzoek is wel dit, dat de mens reeds vanaf de vroegste historische tijden met de schrijfkunst bekend is geweest. Had men tot op heden de neiging de schrijfkunst laat te dateren, nu komt men tot het tegenovergestelde; er wordt verondersteld, dat deze kunst reeds omstreeks 3500 vóór Chr. bekend was.

Reeds in oude tijden gebruikte men klei als schrijfmateriaal, hoewel er in sommige gevallen van steen gebruik werd gemaakt. De klei was goedkoop en overal voorhanden.

De klei van het Eufraatdal was wel bijzonder geschikt, omdat deze zo fijn was als goed gemalen meel én, met water kneedbaar gemaakt, kon men er tabletten van elke willekeurige grootte van maken, waarop geschreven kon worden met een driehoekig staafje van metaal of hout. Dit staafje werd in de palm van de hand gehouden, waarbij men het driehoekige uiteinde in de weke klei drukte. Hierdoor ontstond een wigvormig teken - vandaar de naam wiggeschrift.

De afzonderlijke schrifttekens bestonden uit verschillende wigvormige indrukken, die evenwijdig, haaks of over elkaar werden aangebracht. Zo ontstonden ongeveer zeshonderd geheel verschillende tekens met gebruikmaking van ongeveer dertig verschillende wiggedrukken.

Nadat de schrifttekens in de weke klei waren aangebracht, werden de tabletten òf in de natuur gedroogd door de hitte van de zon, òf in een speciaal daarvoor bestemde oven gebakken.

De schrijvers mengden een beetje kalk of gips door de klei, zodat de tabletten bij het drogen bijna niet krompen en voor scheuren bewaard bleven.

Deze tabletten zijn, naast steen, het meest onverwoestbare schrijfmateriaal, dat de mens kent. Zelfs in de zon gedroogd werden zij zo hard, dat zij duizenden jaren intact en leesbaar bleven.

In de oudste tijden legde men zijn gedachten in beelden vast. Daar men echter op klei veel gemakkelijker rechte lijnen kon tekenen, neigde men al zeer snel tot het styleren en vereenvoudigen van de afbeeldingen.

In het wigge- of spijkerschrift zijn daarom de beelden tot zuivere symbolen geworden, en tenslotte vormden bepaalde groeperingen van de wiggetekens een woord.

Het gewone spijkerschrift was reeds in zeer vroege tijden algemeen bekend.

Duizenden kleitabletten, beschreven vóór de tijd van de aartsvaders, zijn reeds gevonden, terwijl men het totaal aantal tabletten, ondergebracht in de verschillende musea, op een kwart miljoen schat. Delaporte schrijft: "Er waren scholen waar les in lezen en in het hanteren van de schrijfstift gegeven werd".

Tenslotte nog een citaat uit het voorwoord van het werk van Lucken 'Ancient Records of Assyria and Babylonia': "Dit schrijfmateriaal was goedkoop en dit zal er mede oorzaak van zijn, dat de Sumeriërs, Babyloniërs en Assyriërs zelfs de kleinste handelsovereenkomst schriftelijk vastlegden".

Het spijkerschrift werd het algemeen gebruikte schrift in de landen ten oosten van de Middellandse Zee. Ook de herhaaldelijk in Genesis genoemde Hethieten namen het over.

Dat men in Egypte het spijkerschrift kon lezen, is duidelijk geworden uit de in 1887 te Tell-el-Amarna gevonden tabletten. Hieronder treffen we brieven in spijkerschrift aan, die omstreeks 1400 v. Chr. door Egyptische ambtenaren in Palestina aan hun regering werden geschreven.

Wiseman vertelt, dat het vele jaren moeizame arbeid heeft gekost eer men in staat was het spijkerschrift te ontcijferen en te vertalen. Belangrijk was ook te ontdekken, welke schrijfmethoden de Sumeriërs toepasten.

Welke literaire gewoonten had men in die dagen? Welke stijlvormen gebruikte men voor de verschillende documenten? Hoe en waar tekende en dateerde men zijn brieven en andere tabletten? Welke middelen gebruikte men om tabletten samen te voegen en om de goede volgorde te bewaren, wanneer men meer dan één tablet nodig had, daar kleitabletten niet, zoals stukken perkament of bladen van een boek, aan elkaar konden worden genaaid.

De schrijvers brachten een waarmerk op brieven, berichten of wetsgedeelten aan, door onder de tekst het zegel van de eigenaar te drukken.

In Job 38:14 wordt melding gemaakt van het gebruik van zulke zegels, wanneer er staat:

Zij (de aarde) verandert zich als leem, waarin een zegel wordt gedrukt.

Juda droeg een zegelring (Gen. 38:18) en Jozef kreeg van de Farao een zegelring.

Gen. 41:42

De inhoud van het op de tabletten geschrevene is zeer gevarieerd. Er zijn geschiedkundige tabletten met verhalen over stammen en volken; wettelijke, waarin de verkoop van land, gebouwen of leningen geregeld wordt. Er zijn er uit het handelsverkeer, met transacties van landbouw producten en vee; weer anderen handelen over gewone handelswaar.

Er zijn brieven, zowel officiële als persoonlijke, en tabletten die geslachtsregisters bevatten.

In het algemeen bood een enkel tablet (± 30 cm groot) voldoende plaats voor de tekst van een brief, een verdrag, een rekening of een geslachtslijst.

Maar wat deed men, wanneer meer dan één tablet nodig was voor een tekst, of wanneer een verhandeling een serie tabletten noodzakelijk maakte? Het was immers toen even noodzakelijk als vandaag om de volgorde der aparte tekstgedeelten duidelijk aan te geven?

Om dit te bereiken maakte men gebruik van tichels, trefwoorden en nummering.

De titel bestond uit de eerste woorden van het eerste tablet, die herhaald werden aan het einde van elk volgend tablet, gevolgd door het serienummer van dat tablet; precies zoals de titel van een boek wordt herhaald aan het hoofd van elke bladzij en zoals iedere pagina is genummerd. Op deze wijze werd niet slechts de serie, waarbij het tablet behoorde, aangegeven, maar ook de volgorde, waarin ze gelezen moesten worden.

Om helemaal van een goede volgorde verzekerd te zijn, maakte men ook gebruik van trefwoorden.

Deze methode werd gevolgd op verschillende Babylonische kleitabletten. Het zal iemand, die met de cultuur van het oude Oosten vertrouwd is, niet verwonderen, dat vele literaire vormen precies het tegenovergestelde zijn van die van ons. De Hebreëen schreven van rechts naar links, zodat de eerste pagina van een boek in de huidige vorm daar staat, waar wij de laatste pagina hebben. In het oude Irak bevatte niet het begin van een boek, maar het einde de gegevens omtrent de naam van de schrijver, de datering en de inhoudsopgave etc.

Zonder twijfel werd het boek Genesis op kleitabletten geschreven. Wij weten dat deze ten tijde van Mozes gebruikt werden. De tien geboden werden ook op stenen tabletten geschreven en dat op een wijze gelijk als in Babylonië, namelijk:

zij waren beschreven aan beide zijden

Ex. 32:15

Het Hebreeuwse werkwoord 'schrijven' betekent letterlijk 'snijden' of 'graven' en vormt zo een aanwijzing voor de oude schrijfmethoden.

In het volgende hoofdstuk zal door een onderzoek van Genesis duidelijk gemaakt worden, dat veel van de oude literaire gewoonten ook nog in de tekst van onze moderne vertalingen duidelijk herkenbaar zijn.

De samensteller van Genesis heeft precies zo gehandeld als de schrijvers van Ninevé 2500 jaar geleden, die, toen zij 1000 jaar oude tabletten kopieerden, elk tablet eindigden met een korte verklaring, waarin vermeld werd uit welke bibliotheek het origineel stamde.

Hoofdstuk 5. DE SLEUTEL VOOR DE VERKLARING VAN GENESIS.

(pag. 54-69)

De sleutel, waardoor de literaire compositie van Genesis zichtbaar wordt, ligt in het juiste verstaan van de zinsnede: *Dit is het geslachtsregister van ....*

Zo zegt Dr Driver bijvoorbeeld: “De vertaling van Genesis is gevat in een raamwerk of schema, dat gekenmerkt wordt door de herhaald voorkomende formule: Dit is het geslacht van.... Dit is het raam, waarin het gehele verhaal zoals wij het nu kennen, is ingevoegd”.

In totaal wordt deze zinsnede elf maal in Genesis aangetroffen. De vertalers van de Septuaginta beschouwden het als zo belangrijk, dat zij het gehele boek de naam ‘Genesis’ gaven, dat het Griekse equivalent is van het Hebreeuwse woord ‘geslachten’.

We treffen deze zinsnede aan op de volgende plaatsen:

<i>Dit is de geschiedenis van de hemel en de aarde, toen zij geschapen werden</i>	Gen. 2:4
<i>Dit is het geslachtsregister van Adam</i>	Gen.5:1
<i>Dit is de geschiedenis van Noach</i>	Gen.6:9
<i>Dit zijn de nakomelingen der zonen van Noach: Sem, Cham en Japhet</i>	Gen.10:1
<i>Dit zijn de nakomelingen van Sem</i>	Gen.11:10
<i>Dit zijn de nakomelingen van Terah</i>	Gen.11:27
<i>Dit zijn de nakomelingen van Ismaël</i>	Gen.25:12
<i>Dit is de geschiedenis van Izaäk</i>	Gen.25:19
<i>Dit zijn de nakomelingen van Ezau</i>	Gen.36:1
<i>Dit zijn de nakomelingen van Ezau</i>	Gen.36:9
<i>Dit is de geschiedenis van Jakob</i>	Gen.37:2

Hoewel geleerden van allerlei richting het er over eens waren, dat deze zinsnede een zeer belangrijke is, schijnen zij toch de eigenlijke betekenis van deze zin te hebben misverstaan. De reden hiervoor lag voor de hand, omdat veel gedeelten van Genesis, waarin deze zinsnede voorkomt, beginnen met een geslachtsregister, of met een lijst die de zuiverheid van de afstamming moet aantonen.

Dit leidde er toe, dat men de zinsnede: *Dit is het geslacht van ...* of: *dit is de geschiedenis van...* in verband ging brengen met de daaropvolgende genealogische lijst; ja, deze als een inleiding daarop beschouwde.

Het is niet juist te zeggen, dat deze zinsnede altijd deel uitmaakt van een geslachtsregister.

In bepaalde gevallen volgt er zelfs niet eens een geslachtsregister.

In feite is het zó, dat het grootste deel van de geschiedenis van deze genoemde persoon geschreven is vóór de desbetreffende zin en zeker niet daarna.

Wanneer wij bijv. de zinsnede: *Dit is het geslachtsregister van Adam* gelezen hebben, dan lezen we niets meer over Adam, behalve, dat we vernemen hoe oud hij werd en dat hij stierf.

Het gedeelte dat volgt op de zin: *Dit is de geschiedenis van Izaäk*, vermeldt nauwelijks iets over Izaäk, maar wel over Jacob en Ezau.

En na de zinsnede: *Dit is de geschiedenis van Jakob*, lezen we hoofdzakelijk de geschiedenis van Jozef; een merkwaardigheid, die vele commentatoren in verlegenheid heeft gebracht.

In de vertalingen lezen we nu eens het woord 'geschiedenis', dan weer het woord 'nakomelingen' alsook het woord 'geslachtsregister'.

In het Hebreeuws treffen we hier steeds hetzelfde woord aan: **T o l e d o t h**.

Wiseman geeft twee vertalingen voor dit woord 'toledoth':

1. geslachten, nakomelingen
2. geslachtslijst, of ruimer: geschiedenis van een geslacht.

Het gaat bij dit woord om 'geschiedenis', meestal om familiegeschiedenis en de oorsprong daarvan.

Daarom ook het woord Genesis, dat wij met 'ontstaan', 'wording', 'oorsprong' of 'geboorte' kunnen vertalen. De lijst die in Mattheüs 1. volgt, wil de 'wordingsgeschiedenis', de 'afkomst' van de Christus verhalen, en heeft niets te zeggen over nakomelingen.

Wanneer wij dan ook in Gen. 5:1 lezen: *Dit is het geslachtsregister van Adam*, (Septuaginta: 'boek van de geschiedenis van Adam') dan hebben wij hier te doen met het slotwoord van een reeds geschreven bericht over Adam en niet met de inleiding van het volgende gedeelte.

De zinsnede treffen we het eerste aan in Gen. 2:4 –

Dit is de geschiedenis van hemel en aarde toen zij geschapen werden.

Zie ook Num. 3:1 - *Dit nu waren de nakomelingen van Aäron en Mozes.*

Bij een juiste uitleg van de zin is het duidelijk, dat de zinsnede betrekking heeft op het voorgaande, dat over of door Mozes en Aäron geschreven is en dat deze geen betrekking heeft op wat volgt.

Slechts op twee plaatsen in Genesis volgt een geslachtslijst op deze zinsnede, en beide lijsten zijn ook volledig zonder deze zinsnede. De zin behoeft dan ook helemaal niet met een geslachtsregister verbonden te worden, hoewel bijna altijd een lijst van directe nakomelingen, zowel vóór als ná de zin, te vinden is. Maar: *Dit is de geschiedenis van hemel en aarde*, heeft toch klaarblijkelijk niets met de geschiedenis van een nageslacht te maken en ook de twee zinnen in Genesis 37:2 –

Dit is de geschiedenis van Jakob. Jozef, zeventien jaar oud, placht met zijn broeders de schapen te hoeden, hebben geen enkele relatie.

Dit is de geschiedenis van Jakob, beëindigt het ene gedeelte van de geschiedenis; terwijl *Jozef, zeventien jaar oud.....* het begin is van een ander gedeelte.

In Oud-Babylonië waren de meest waardevolle tabletten die, welke mededelingen over de voorvaders bevatten. De meest geschikte plaats voor een geslachtslijst was dan aan het begin van zo'n tablet.

Dat het gewoon was om een geslachtsregister te geven aan het begin, blijkt ook wel uit het begin van Exodus en de boeken Kronieken.

Dit alles maakt het toch wel duidelijk, dat de betreffende zinsnede niet een inleiding is van een geslachtsregister maar het einde vormt van zulk een register of van een vertelling. En dit wordt door vele kleitabletten ondersteund.

De echtheid van de verhalen van Genesis en de ongeschonden toestand, waarin zij overgeleverd zijn, wordt gewaarborgd door deze verbondenheid met de heersende literaire methoden van de oudheid, waarin we weinig of niets van een voorwoord vinden, maar wel dikwijls een zeer formeel slot.

In tegenstelling met het eenvoudige begin sluit het boek Leviticus als volgt:

Dit zijn de geboden, die de HERE Mozes gegeven heeft voor de Israëlieten op de berg Sinai.

En de laatste regel van Numeri luidt:

Dit zijn de geboden en verordeningen, die de HERE door de dienst van Mozes aan de Israëlieten geboden heeft in de velden van Moab bij de Jordaan tegenover Jericho.

Buiten de Schrift vinden wij hetzelfde, bijvoorbeeld in het wetboek van Hammurabi.

Ook hier is het slot langer en formeler dan het begin. Eerst aan het einde vernemen wij van wie deze wettencode stamt: “De rechtvaardige wetten, die Hammurabi de wijze koning vaststelde.... mijn belangrijke woorden heb ik op mijn zuil geschreven”.

Wij hebben hier te maken met een oude literaire vorm, die ook in Genesis zijn neerslag heeft gevonden. Maar omdat de uitleggers tot nu toe aannamen, dat de zinsnede steeds betrekking had op het begin van een gedeelte, bleef het probleem van de compositie van Genesis onopgelost. Men had de sleutel wel in handen, maar deze paste niet in het slot, de sleutel moest worden omgekeerd.

We noemen een ander belangrijk punt, dat verband houdt met het gebruik van deze zinsnede.

In Genesis 5:1 lezen we letterlijk: *Dit is het boek van het geslacht, de afkomst, van Adam.*

Het woord ‘sepher’ dat hier met ‘boek’ is vertaald, betekent: ‘geschreven verhaal’, of, zoals Delitzsch het weergeeft, ‘wat geschreven is’, ‘het geschrevene’.

In de Septuaginta wordt Genesis 2:4a weergegeven met: “Dit is het **boek** van de geboorte van hemel en aarde”.

De ‘boeken’ uit die tijd waren kleitabletten; het woord ‘sepher’ betekent eenvoudig: ‘geschrift’, ‘schriftelijke optekening’ (vgl. Gesenius, Wörterbuch).

De oudste verhalen van Genesis maken er zo aanspraak op reeds in zeer vroege tijd schriftelijk gefixeerd te zijn en niet, zoals men algemeen dacht, door mondelinge overlevering tot Mozes te zijn gekomen.

Natuurlijk weten wij niet, wie het tablet met het scheppingsverhaal neerschreef; maar er behoeft niet de minste twijfel aan te bestaan, dat, reeds lang voordat Abraham Ur der Chaldeeën verliet, alles wat maar vermeldenswaard was op kleitabletten werd geschreven.

Zoals we in het vorige hoofdstuk reeds zagen, waren de Tien geboden op tabletten geschreven

Tenslotte moet nog vermeld worden, dat met degene die genoemd wordt in de zinsnede: 'Dit is de geschiedenis van...' eerder de bezitter of de schrijver van het tablet wordt aangeduid dan de persoon, wiens geschiedenis in het voorgaande wordt beschreven.

Dit is de geschiedenis van Noach betekent niet zonder meer: 'Dit is de geschiedenis van Noach', maar kan ook - en zelfs eerder - betekenen: 'Dit is de geschiedenis uit het bezit van Noach' of: 'de geschiedenis, die Noach geschreven heeft'.

Wanneer wij in Gen. 11:27 lezen: *Dit zijn de nakomelingen van...*, of: *dit is de geschiedenis van Terah*, dan lezen wij van Terah alleen maar dat hij de zoon van Nahor was.

Volgens gelijklopende teksten op Babylonische tabletten betekent deze zinsnede dan eerder, dat Terah de schrijver of de eigenaar is van de lijst van voorouders, die we aantreffen in de verzen hieraan voorafgaand, Gen.11:10-27

Zoals reeds eerder gezegd, vinden we nergens de zinsnede: 'Dit is de geschiedenis van Abraham' en toch wordt zeer veel over hem meegedeeld. Daarentegen lezen wij nu dat Izaäk en Ismaël tabletten hadden of geschreven hebben, die handelen over Abraham.

Het behoort tot de literaire gewoonten van die dagen om de naam van de schrijver of de bezitter aan het einde van een tablet te vermelden. De zinsnede: 'Dit is de geschiedenis (het geslacht, de nakomelingen) van' is dan hoogstwaarschijnlijk door Mozes, de samensteller, letterlijk overgenomen.

Op grond hiervan menen wij te mogen zeggen dat het boek Genesis is samengesteld uit een serie tabletten, die het eigendom waren van de genoemde personen en welke allen in het bezit van Mozes kwamen, die het boek samenstelde in de vorm, zoals wij het nu kennen.

Wij geven hieronder een overzicht van de tabletten serie:

<u>Tablet</u>		<u>Inhoud</u>
1.	Gen. 1:1-2:4a	<i>Dit is de geschiedenis van hemel en aarde</i>
2.	, 2:4b-5:1a	<i>Dit is het geslachtsregister van Adam</i>
3.	, 5:1b-6:9a	<i>Dit is de geschiedenis van Noach</i>
4.	, 6:9b-10:1a	<i>Dit is de geschiedenis van de zonen van Noach</i>
5.	, 10:1b-11:10a	<i>Dit is de geschiedenis van Sem</i>
6.	, 11:10b-11:27a	<i>Dit is de geschiedenis van Terah</i>
7 en 8	, 11:27b-25:19a	<i>Dit is de geschiedenis van Ismaël en Isaäk</i>
9 - 11.	, 25:19b -37:2a	<i>Dit is de geschiedenis van Esau en Jacob</i>

Op deze wijze duidde Mozes duidelijk zijn informatiebronnen aan en noemde hij de personen, die oorspronkelijk de tabletten bezaten.

Hoe verrassend het bij het eerste gehoor ook mag zijn, een vergelijking met archeologische vondsten dwingt tot de conclusie:

Genesis steunt niet op een willekeurig verdeelde tekst, maar op een indeling, die - en dit wordt door ieder toegegeven - het natuurlijke raam van het boek vormt.

Dat deze indeling inderdaad niet berust op willekeur, wordt nog door het volgende gesteund:

1. In geen enkel geval wordt iets bericht wat de genoemde personen niet, òf uit eigen ervaring, òf door absoluut betrouwbare gegevens uit de eerste hand, zelf hadden kunnen schrijven.
2. Het is veelbetekenend dat de verhalen in de bovengenoemde gedeelten allen eindigen vóór de dood van de genoemde personen. In de meeste gevallen omvat het verhaal het leven van genoemde persoon tot kort vóór het einde, of tot aan de datum waarop het tablet werd vervaardigd.

Wij weten voorts dat men in de oudheid bijzonder belang stelde in de berichten, die ons in het eerste gedeelte van Genesis worden meegedeeld: de verhalen over schepping en zondvloed. Deze werden herhaaldelijk schriftelijk vastgelegd. Zo zijn bijvoorbeeld te Kalneh, genoemd in Genesis 10., meer dan 4000 jaar oude tabletten gevonden, die handelen over de schepping en de zondvloed.

Enkele voorbeelden die aangeven, dat alle tabletten eindigen voor de dood van de genoemde personen.

Tablet 1. Gen. 1:1-2:4a

Vermeldt geen naam; we lezen alleen maar:

Dit is de geschiedenis van hemel en aarde...

Tablet 2. Gen. 2:4b-5:1a

Aan het einde van het bericht worden genoemd: Jabal, de vader van hen, die in tenten en bij de kudde wonen; Jubal, de vader van allen, die citer en fluit bespelen; Tubal-Kain, de vader van de smeden - zij allen bewerken koper en ijzer - en Naäma, de zuster van Tubal-Kain. Deze vormden de achtste generatie na Adam, en een vergelijking met de chronologie in Genesis 5 leert ons, dat deze generatie kort vóór Adam's dood leefde.

Tablet 3. Gen. 5:1b-6:9a

De stamtafel van Noach eindigt met de geboorte van zijn drie zonen. Deze tafel wordt gevolgd door een bericht over de verdorvenheid van de mens, die de oorzaak was van de zondvloed, die kwam toen Noach reeds een oud man was. Hij zou de geschiedenis van de zondvloed hebben kunnen schrijven, maar deze komt voor op de tabletten met:

de geschiedenis van de zonen van Noach...

(zie Gen. 10:1)

Tablet 4. Gen. 6:9b-10:1a

Het bevat het verhaal van de vloed en de dood van Noach. Hoe lang Cham en Japhet ná Noach's dood leefden weten we niet, maar wel, dat Sem hem honderdvijftig jaar overleefde. Zo is er niets in dit gedeelte, dat niet door de zonen van Noach geschreven zou kunnen zijn.

De tabletten series 9, 10 en 11. Gen. 25:19b-37:2a

Deze series bevatten de tabletten van Esau en Jacob. In de verhalen staat Jacob centraal. De laatste datum die wordt genoemd is de dood van Izaäk.

Onmiddellijk vóór de slotformule lezen we:

*Jakob echter woonde in het land der vreemdelingschap van zijn vader
in het land Kanaän.*

Deze zin scheen zo geïsoleerd, dat velen meenden dat hij weinig met de context had uit te staan, maar, zoals we in een volgend hoofdstuk zullen zien, geeft juist dit vers uitsluitel waar en wanneer deze tabletten geschreven werden. Jacob immers bleef niet in Kanaän wonen, maar vertrok naar Egypte.

Nu geeft deze zin aan waar hij woonde toen hij zijn verhaal afsloot.

Immers hoewel hij ons vertelt over de dood van Izaäk, maakt hij geen melding van de verkoop van Jozef door zijn broeders, een feit dat plaats had elf jaar vóór Izaäk's dood; noch vertelt hij iets over de dromenuitleg van Jozef of iets anders dat in Egypte gebeurde.

Totdat Jacob naar Egypte ging - tien jaar nádat hij zijn vader had begraven - kon hij niets weten van dit alles.

Zó sluit het verhaal van Jacob precies tijdens de periode, vermeld in Genesis 37:1.

Hij was naar het Zuiderland, Hebron - waar zijn vader woonde - teruggekeerd, tien jaar vóór de dood van Izaäk. Hij vermeldt Izaäk's dood, en 10 jaar later woont Jacob in Egypte.

Zo vermeldt dit tot nu toe duistere vers van hoofdstuk 37 duidelijk, niet slechts dat Jacob deze tabletten schreef, maar ook wáár hij ze schreef (of liet schrijven).

Ieder gedeelte van Genesis bevat aanwijzingen, dat Mozes het boek in zijn huidige vorm samenstelde uit documenten, die reeds vele jaren en eeuwen eerder waren geschreven. We noemen de volgende:

1. In de eerste elf hoofdstukken van Genesis komen Babylonische woorden voor.
2. In de laatste veertien hoofdstukken treffen we Egyptische woorden aan.
3. Er worden steden genoemd die ten tijde van Mozes niet meer bestonden, of waarvan de oude naam zo onbekend was geworden, dat Mozes hun nieuwe naam moest toevoegen om aan zijn tijdgenoten duidelijk te maken welke plaats bedoeld werd.
4. De verhalen tonen een grote bekendheid met de omstandigheden en de details van de verhaalde gebeurtenis, en kunnen daarom slechts door personen geschreven zijn, die het verhaalde van zeer nabij meemaakten.
5. Duidelijke aanwijzingen dat de verhalen oorspronkelijk in archaïsch schrift (uit een zeer oude periode der beschaving) op kleitabletten werden geschreven.

De eerste hoofdstukken van Genesis bevatten Babylonische woorden.

Wanneer het verhaal het punt bereikt waarop Jozef in Egypte komt, verandert het beeld geheel en treffen we voortdurend Egyptische namen en uitdrukkingen aan zoals Potifar, de overste van de lijfwacht (Gen. 37:36), Zafnath Paäneath en Asnath (Gen.41:45).

‘Zafnath Paäneath’ is een Egyptische uitdrukking die betekent: ‘Hij, die het leven voedt’.

Wij horen op welke wijze het land aan de priesters was toebedeeld (Gen. 47:22), dat Jozef een gouden keten om de hals droeg (Gen. 41:42); en dat men voor zijn wagen lopers liet uitgaan, die tot eerbetoon opriepen voor de hoogste rijksbeambte (Gen. 41:43). Toen Jozefs broeders naar Egypte kwamen at hij niet met hen; de Egyptenaren toch mogen geen maaltijd gebruiken met de Hebreëën, want dat is voor de Egyptenaren een gruwel (Gen.43:32); een opmerking die alleen maar in de tijd van Mozes kan zijn neergeschreven.

Tenslotte wordt ons verteld hoe de lichamen van Jacob en Jozef, zoals in Egypte gebruikelijk was, werden gebalsemd en hoe deze bewerking veertien dagen duurde.

Degene die deze hoofdstukken schreef, was ten nauwste vertrouwd met het Egyptische leven en denken.

Vele oorspronkelijke plaatsnamen waren ten tijde van Mozes reeds zo verouderd, dat het noodzakelijk werd de nieuwe gangbare namen er bij te noemen, opdat de uit Egypte getrokken Israëlieten wisten welke plaatsen dit waren.

Verschillende voorbeelden hiervan treffen we aan in Genesis 14.

Toen ten tijde van Abraham het tablet werd geschreven, dat melding maakte van krijgstochten van verschillende koningen, werden de namen der plaatsen opgeschreven, zoals ze in die tijd bekend waren. Maar in de vierhonderd jaar, die tussen Abraham en Mozes verliepen, werden sommige van deze namen veranderd of raakten zelfs enkele plaatsen bij de Israëlieten in vergetelheid.

Daarom moest Mozes met dit oude tablet voor zich, toen hij het boek samenstelde, verklaringen toevoegen om zijn tijdgenoten de ligging der plaatsen duidelijk te maken.

En zó komen we in Genesis 14 de volgende verklaring tegen:

<i>Bela, dat is Zoar</i>	Gen. 14:2, 8
<i>Het dal Siddim, dat is de Zoutzee</i>	, 14:3
<i>En-Mispat, dat is Kades</i>	, 14:7
<i>Hoba, dat ten noorden van Damascus ligt</i>	, 14:15
<i>Het dal Schavé, dat is het Koningsdal</i>	, 14:17

Genesis 14 is het enige hoofdstuk uit de Bijbel waarin bovengenoemde oude namen gebruikt worden.

Andere voorbeelden van het gebruik van verklarende aantekeningen bij oudere namen vinden we in Genesis 16:14 - *De put Lachai-Roi; zie hij is tussen Kades en Bered.*

In Genesis 35:19 lezen wij: *Efrath, dat is Bethlehem*

en in Genesis 23:2: *Kirjath-Arba, dat is Hebron, in het land Kanaän.*

Deze verklaring kan alleen bestemd zijn geweest voor hen, die als onbekenden het land binnentrokken, en die bekend gemaakt moesten worden, niet alleen met de naam van de plaats, waar de stamvaders van het volk hadden geleefd, maar ook met de ligging daarvan.

Nog een voorbeeld in Genesis 23:19: *het veld van Machpela, tegenover Mamre, dat is Hebron, in het land Kanaän.*

Abraham, Izaäk en Jakob zijn in de spelonk van Machpéla begraven. De ligging daarvan moet daarom aan hun tijdgenoten bekend zijn geweest, en voor hun was deze verklaring dus niet bedoeld. Maar evenmin was deze voor het volk Israël, dat weer enkele jaren in Kanaän woonde. Toen wist immers ieder kind waar de stamvaders van het volk begraven lagen. Deze verklaring kan alleen maar zin hebben als we denken aan het Israël dat Kanaän nog moest binnentrekken. Zo moet deze verklaring door Mozes zijn toegevoegd toen Israël op het punt stond Kanaän binnen te gaan.

Wij treffen ook aardrijkskundige uitdrukkingen aan zoals in Genesis 20:1 24:62 en 25:6: *het Zuiderland en het Oosterland.*

Deze termen waren ten tijde van Abraham gebruikelijk, maar deze archaische benamingen voor de landen ten zuiden en ten oosten van Palestina treffen we later niet meer aan.

Na de tijd van Genesis hebben deze landen welomschreven, duidelijke namen.

Ook dit is weer een bewijs, dat deze teksten in oude tijden werden opgeschreven.

Geen schrijver ná Mozes heeft zich van dergelijke archaische uitdrukkingen bediend.

Wanneer door de lengte van de tekst twee of meer tabletten nodig waren, ging men als volgt te werk:

1. Ieder tablet van een serie werd van een gemeenschappelijke titel voorzien.
2. Door trefwoorden aan het einde van iedere tablet te schrijven, werd het lezen van de tekst in de juiste volgorde mogelijk gemaakt.
3. Bovendien sloten vele tabletten met een naschrift, een zogenaamde rol colofon, die overeenstemde met de titelpagina, maar die bij de antieke teksten aan het einde stond en niet, zoals wij vandaag gewend zijn, aan het begin. Dit naschrift bevatte onder andere:
  - a. De naam van de schrijver van het tablet.
  - b. De datum, waarop het tablet geschreven werd.

Deze schrijfgewoonten hebben ook in Genesis hun sporen achtergelaten. We vinden er nog iets van terug en dit is het bewijs dat het boek reeds zeer vroeg is samengesteld.

Voorbeelden van deze literaire hulpmiddelen, zoals de herhaling van trefwoorden of zinnen aan het begin en aan het einde van iedere serie tabletten, vinden we in:

Gen. 1:1 *In den beginne schiep God de hemel en de aarde*
, 2:4 *Ten tijde, dat de HERE God aarde en hemel maakte.*
, 2:4 *toen zij geschapen werden*
, 5:2 *dat zij geschapen werden*
, 6:10 *Sem, Cham en Japhet*
, 10:1 *Sem, Cham en Japhet*
, 10:1 *ná den vloed*
, 11:10 *ná den vloed*
, 11:26 *Abram, Nahor en Haran*
, 11:27 *Abram, Nahor en Haran*
, 25:12 *den zoon van Abraham*
, 25:19 *den zoon van Abraham*
, 36:1 *dat is Edom*
, 36:8 *dat is Edom*
, 36:9 *de vader van de Edomieten* (lett. Vader Edom)
, 36:43 *de vader van de Edomieten* (lett. Vader Edom).

Het kan onmogelijk toevallig zijn dat deze herhalingen aangetroffen worden in die verzen, die behoren bij de colofon: *Dit is de geschiedenis van...*

Op andere plaatsen treft men ze bijna niet aan.

Bij sommige tabletten komen wij ook nog sporen van oude datering tegen. In de vroegste tijden geschiedde dit op een zeer primitieve manier. Eerst later dateerde men ze met het jaar van de regerende koning.

Deze wijze van datering treffen wij in Genesis bijvoorbeeld nog in de volgende verzen aan:
Genesis 2:4 - *Ten dage dat de HERE God de aarde en de hemel maakte.*

De betekenis van de uitdrukking 'ten dage van' wordt ons duidelijk uit het 17e vers van hetzelfde hoofdstuk, waar deze woorden ook voorkomen:

Ten dage, dat ge daarvan eet, zult gij voorzeker sterven;

en ook uit het tweede vers:

God rustte op de zevende dag van al het werk, dat Hij gemaakt had.

Aan het einde van het tweede tablet (Genesis 5:1) lezen wij:

Dit is het geslachtsregister van Adam. Ten dage dat God Adam schiep...

Bij latere tabletten wordt bovendien ook nog de woonplaats van de schrijver ten tijde dat de colofon geschreven werd in de datering opgenomen. Deze dateringen met aanduiding van de woonplaats treffen wij onmiddellijk voor de slotzin:

Dit is de geschiedenis (het geslacht) van..., aan.

Bijvoorbeeld in:

En Izaäk woonde bij de put Lachai-Roi. Gen. 25:11

Daarom ging Ezau op het gebergte Seir wonen. Gen. 36:8

Jakob echter woonde in het land der vreemdelingschap van zijn vader, in het land Kanaän.
Gen. 37:1

Toen Terah zeventig jaar geleefd had, verwekte hij Abram, Nahor en Haran. Gen. 11:26

*En dit zijn de nakomelingen van Terah: Terah verwekte Abram, Nahor en Haran,
en Haran verwekte Lot.* Gen. 11:26,27 vgl. Gen. 12:4 en Hand. 7:4

Terah schreef het tablet toen hij zeventig jaar oud was. De herhaling van de namen Abram, Nahor en Haran vóór en ná de **Toledoth** formule geeft dan aan, dat ze hier als trefwoorden gebruikt zijn, waarbij volgens de heersende gewoonte de laatste regel van het ene tablet herhaald werd, als de eerste regel van het volgende.

Het was in die tijd gebruikelijk om de tabletten over de voorouders te verzamelen, om vervolgens een tablet met de eigen levensgeschiedenis hieraan toe te voegen. Zodoende verbond men zichzelf met de personen en gebeurtenissen genoemd in de oudere tabletten.

Hoofdstuk 7. **WIE SCHREEF DE OORSPRONKELIJKE TABLETTEN?**

(pag. 85-95)

Het spreekt vanzelf, dat de eerste tablettenserie van Genesis 1:1-2:4 niet uit persoonlijke ervaring is op geschreven. Het is dan ook veelbetekenend, dat dit het enige tablet is, waarop de naam van de auteur of de schrijver niet voorkomt. Het volstaat met de eenvoudige vermelding: *Dit is de geschiedenis van de hemel en de aarde.*

Hoewel in eenvoudige bewoordingen gesteld is de meegedeelde waarheid van onmetelijke diepte. In menselijke woorden vervat, zijn deze woorden het medium, waarvan God Zich heeft bediend. Het is het onderricht, dat God aan Adam heeft gegeven over het ontstaan van de aarde en de dingen, die hij rondom zich waarnam. God sprak immers met Adam in de hof van Eden. En zó is dit tablet de eenvoudige weergave van wat God heeft gezegd en gedaan. Aan Adam werd juist zoveel meegedeeld als hij begrijpen kon, - op details kwam het daarbij niet aan.

We staan hier werkelijk aan het begin; want dit is geschreven zelfs vóór de zon en de maan namen hadden. We lezen van: *het grootste licht en het kleinere licht.*

Maar reeds lang vóór de zondvloed werden zon en maan vereerd en hadden ze een naam ontvangen. Toch hebben zij in Genesis 1. geen namen, waaruit we mogen concluderen, dat dit is geschreven vóórdat aan ‘het grootste en kleinere licht’ namen waren gegeven.

Bij nadere beschouwing van dit oude document krijgt men de indruk, dat hierin het gesprek van God met Adam over de schepping is weergegeven. Men lette op de volgende uitdrukkingen: *En God zeide .... en God noemde ....*, waarna verteld wordt wat God noemde:

*En God noemde het uitspannel hemel; ... en het droge noemde Hij aarde;
... en de samengevoegde wateren noemde Hij zee.*

Het lijkt alsof Adam het hem meegedeelde letterlijk heeft weergegeven.

Het verhaal heeft ook een zeer persoonlijk accent, maar het verhaalt geen visionaire belevenissen. Er is geen sprake van ‘ik zag’, ‘ik schouwde’ of ‘ik hoorde’.

Het is alles direct:

En God zeide: Zie, Ik geef u al het zaad dragend gewas op de gehele aarde.

Deze woorden werden werkelijk tot de eerste mens gesproken en bevatten geen vaag, algemeen verhaal.

Adam, die de dieren namen gaf, zou dit korte relaas in eenvoudig schrift - mogelijk beeldschrift - opgeschreven kunnen hebben.

Dit eerste hoofdstuk van Genesis is zo oud, dat het geen mythologie of legende bevat. Het is geschreven vóórdat mythe en legende zich hadden ontwikkeld. Daaruit volgt, dat de tekst ook niet van deze elementen bevrijd hoeft te worden, zoals vele geleerden menen. Dit bericht is zo oorspronkelijk, dat het nergens de sporen van een of andere filosofie toont. En het is zo oud, dat het vrij is van elke vorm van nationalisme.

Noch Babylonische, noch Egyptische, noch Joodse voorstellingen zijn er in terug te vinden, want het werd geschreven vóórdat stammen en volken met hun verschillende religies en wijsgerige systemen ontstonden.

Hier hebben wij het oorspronkelijke, het origineel voor ons, terwijl al het latere slechts namaak is, dat, al naar gelang de verschillende religieuze aanschouwingen veranderde en zelfs tot in het groteske werd misvormd. Men zie slechts hoe de andere verhalen van schepping en zondvloed doorspekt zijn met tijdgebonden voorstellingen van polytheïsme en mythologie. Het eerste hoofdstuk van Genesis echter is zo oud als de mensheid zelf. God noemde het uitspannel “hemel”, en het droge noemde Hij “aarde”.

Het tweede tablet: *Dit is het geslachtsregister van Adam.* Gen. 2:4b-5:1a

Ook dit tablet vertoont de kenmerken van hoge ouderdom en van een zodanige eenvoud, dat het tablet niet van late datum kan zijn.

Dit tweede tablet bevat alles wat Adam heeft kunnen meemaken. Het laatst wordt de geboorte van de zonen van Lamech genoemd. Kort daarop stierf Adam, 930 jaar oud, kort vóór de zondvloed.

Het derde tablet omvat de hoofdstukken Genesis 5:1b-6:9a.

Het tablet van Noach begint met een geslachtsregister van de oudvaders, dat hem met Adam verbindt.

Dergelijke geslachtsregisters treffen wij aan op de oudste opgegraven tabletten.

Het vierde tablet omvat de hoofdstukken van Genesis 6:9b -10:1a

Dit zijn de nakomelingen der zonen van Noach.

Volgens de gegevens in het slot van dit tablet hebben we hier niet te doen met het werk van één persoon, maar met de geschiedenis van de d r i e zonen van Noach.

Het vijfde tablet omvat Gen. 10:2-11:9

Dit zijn de nakomelingen van Sem.

De volgende en langste tablettenserie – Genesis hoofdstukken 11:27b - 25:12 - wordt door een naschrift van zeven verzen gevolgd: Genesis 25:13-19a.

Naar zijn gewoonte plaatste Mozes de naam van Abrahams oudste zoon Ismaël (vrs 12) vóór die van Izaäk, die de erfgenaam was (vrs 19).

Hetzelfde geschiedt in het volgende gedeelte met de namen van Ezau en Jakob.

In Numeri 3:1 plaatst hij de naam van Aäron, zijn oudste broer, vóór die van zichzelf.

Abraham zal het meeste van dit gedeelte zelf hebben verhaald, maar zijn zonen schreven het neer, tenminste de afschriften die Mozes voor zich had, stamden uit hun bezit.

De gehele geschiedenis is met grote kennis van zaken geschreven.

Tablet 9-11 - Genesis 25:19 - 36:1 - wordt door twee naschriften gevolgd over Ezau, wonend in Kanaän en Seïr.

Dit gedeelte, met inbegrip van de naschriften is ons nagelaten door Jacob en Ezau.

Ook Izaäk en Jakob worden afgebeeld als personen, die in hun tijd een voorname positie innamen. Zij waren zeer wel in staat zelf te schrijven, of schrijvers in dienst te nemen, om de zo belangrijke en unieke beloften Gods op te schrijven voor hun toekomstige familie-geschiedenis.

Maar wie schreef de laatste veertien hoofdstukken van Genesis 37:2b - 50:26, die hoofdzakelijk de geschiedenis van Jozef verhalen?

Dit gedeelte begint met de zinsnede:

Jozef, zeventien jaar oud,

en eindigt met de woorden:

en hij (Jozef) werd in een kist gelegd, in Egypte.

Zoals we reeds opmerkten bevat dit gedeelte vele Egyptische uitdrukkingen en vele verwijzingen naar het Egyptische leven. Ook uit literair oogpunt bezien, zijn wij met dit gedeelte van Babel naar Egypte overgestapt, waar het hoogst vermoedelijk op papyrus geschreven werd.

In tegenstelling tot de andere gedeelten heeft het geen slotformule, waaruit valt op te maken, wie het geschreven heeft.

De vraag naar de auteur hiervan zal ons nog verder bezig houden in het volgende hoofdstuk.

In het gehele **boek Genesis** wordt de naam van **Mozes niet genoemd** en nergens in de Schrift wordt gezegd, dat hij de verhalen of de geslachtsregisters uit Genesis schreef.

Nergens in Genesis stuiten wij op de - in de boeken Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium zo vaak voorkomende - inleidingsformule:

De HERE zeide tot Mozes...

of: *God sprak tot Mozes, zeggende...*

Dat deze zinsneden in Genesis ontbreken en in de andere boeken van Mozes wel voorkomen, pleit voor de authenticiteit van de andere boeken van Mozes.

Ook de wijze, waarop in het Nieuwe Testament over de boeken van Mozes gesproken wordt, is van betekenis. Hoewel Jezus en de apostelen Genesis dikwijls citeren, zeggen zij nergens dat Mozes de schrijver is. Zodrá echter uit de boeken Exodus tot Deuteronomium wordt geciteerd, horen wij: *Mozes zegt...*

Mozes was onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren. Zijn kennis van de literatuur en de schrijfkunst moet daarom niet gering geweest zijn. Vierenzestig jaar na de dood van Jozef werd hij geboren.

Ofschoon Jozef zeker schriftelijke aantekeningen heeft achtergelaten, horen wij daar niets van. Genesis eindigt niet met de zinsnede: 'Dit is de geschiedenis van Jozef'.

In plaats daarvan lezen wij van Jozefs dood en balseming, het geen hij zeker niet zelf heeft geschreven. De hele geschiedenis bevat een veelvoud aan Egyptische uitdrukkingen en geeft blijk van grote kennis van Egyptische gewoonten.

Alles wijst dan ook op Mozes als de schrijver van het verhaal. Zie ook de verklarende aantekeningen, die de samensteller in de tekst invoegde (hoofdstuk 6.).

Het boek Exodus begint daar, waar Genesis ophoudt. Het is zonder de voorgaande hoofdstukken van Genesis onmogelijk te begrijpen. Hieruit volgt dat het boek Exodus zonder het boek Genesis beslist niet zó had kunnen worden geschreven, als het nu voor ons ligt.

Verschillende eminente geleerden hebben de mogelijkheid geopperd dat Mozes schriftelijke gegevens bezat, waaruit hij Genesis samenstelde. Maar geen van hen heeft – voor zover mij bekend - de aard en de inhoud van deze bronnen beschreven, hoewel Genesis er zelf melding van maakt.

De oorzaak hiervan is drieërlei. Ten eerste werd de zinsnede: *Dit is de geschiedenis* (het geslacht) *van....* volledig misverstaan.

Vervolgens was men met de literaire gewoonten van die tijd niet vertrouwd, of men paste ze niet op Genesis toe. Men hield deze literaire eigenaardigheden van de oudheid dan ook niet voor zo heel belangrijk. Vandaar dat men er zelden melding van vindt.

Tenslotte was men in de behoudende theologische kringen de mening toegedaan, dat de inhoud van Genesis door mondelinge traditie aan Mozes overgeleverd was.

Daarbij wees men erop, dat voor de mondelinge traditie - vanaf de schepping tot Abraham - slechts betrekkelijk weinig tussenpersonen nodig waren. Maar deze zo dikwijls herhaalde stelling van de mondelinge traditie vindt noch in het boek Genesis, noch in enig ander Bijbelboek, enige grond.

Het scheen dat het tot voor kort onmogelijk was een tekst als Genesis 5:1 –

Dit is het boek van de oorsprong van de mens

letterlijk te vertalen, alsof het niet datgene kon betekenen, wat er stond.

De theorie van de mondelinge traditie ontstond dan ook in een tijd, toen men nog niet bekend was met de ontwikkeling van de schrijfkunst in de oudheid!

Mozes gebruikte voor de samenstelling van het boek niet een verzameling verhalen, die hem mondeling waren overgeleverd. Immers hijzelf vertelt ons aan het einde van elk gedeelte, wie de schrijver of de bezitter van het tablet was.

Hoe kwamen nu deze tabletten in Mozes' bezit?

Natuurlijk moeten zij op de een of andere wijze verzameld zijn.

Van het begin der geschiedenis tot op zijn tijd werd het ene tablet bij het andere gevoegd. Ieder vergrootte de collectie door zijn eigen tabletten: Noach, Noach's zonen, Terah, Izaäk, Jakob.

Het tablet over de schepping was - naar wij reeds zagen - naar alle waarschijnlijkheid reeds ten tijde van Noach voorhanden evenals de tabletten over de hof van Eden en de zondeval. Deze kwamen in het bezit van Noach, die ze wel gekend moet hebben.

Immers in het gedeelte dat van hem is (Gen. 5:29) refereert hij aan een voorafgaand tablet (Gen. 3:17). Noach voegde vervolgens het geslachtsregister van Genesis 5 toe.

Wij zullen ons moeten voorstellen, dat Noach de tabletten met de geschiedenis van de schepping en de zondvloed samen met zijn eigen aantekeningen aan Sem heeft doorgegeven. Dit alles is in het bezit van Abraham gekomen, nadat de geschiedenis van de zondvloed, de volkerenlijst (Gen. 10), de geschiedenis van de torenbouw van Babel (Gen. 11.) en het geslachtsregister van Terah hieraan waren toegevoegd.

Deze stroom van oude overlevering kwam via de lijn der Goddelijke verkiezing terecht bij Abraham.

Dit betekent niet, dat anderen dan de bovengenoemde personen geen kopieën maakten of bezaten. Er is alle reden om aan te nemen, dat dit wel gebeurde. Wanneer we afgaan op de vondsten, dan mogen we zeggen, dat elke stam en elke familie in het bezit geweest moet zijn van afschriften. Een dergelijke verzameling tabletten behoorde bij het familiebezit.

We zien, dat bij de latere afschriften, al naar gelang de instelling van de schrijvers de polytheïstische opvattingen van de omgeving in de tekst zijn binnengedrongen.

Dit is bijvoorbeeld duidelijk waarneembaar in Babylonische scheppings- en zondvloedverhalen, die geheel zijn misvormd. De Bijbelse verhalen daarentegen zijn voor dergelijke misvormingen gespaard gebleven.

De enige verklaring hiervoor is, dat deze - in de stroom van de vele overleveringen - uit een linie stammen, waarin geen valse godsdienst en geen polytheïsme kon binnendringen.

Er kan niet de minste twijfel over bestaan, dat een tablet als dat van Terah geschreven is in het gewone spijkerschrift, dat in Ur der Chaldeeën werd gebruikt. De oudere tabletten moeten echter in een ouder schrift zijn gesteld, die waarschijnlijk later - mogelijk ten tijde van Terah of Abraham - in het schrift van de toenmalige tijd opnieuw werden opgeschreven.

Abraham, die in het bezit kwam van deze kostbare documenten, die hem vertelden van de God van zijn vaderen, de Ene God die hemel en aarde schiep, werd door deze God geroepen om Ur te verlaten en naar Kanaän te trekken. Het meest waardevolle dat hij op deze tocht met zich droeg, waren deze tabletten.

Toen Jacob met al wat hij bezat naar Egypte ging, moet hij de verhalen en geslachtsregisters van Genesis, in klei tot en met Genesis 37:1, bij zich hebben gehad, want Jacob vertelt ons, dat hij zijn relaas schreef, *toen hij woonde in het land der vreemdelingschap van zijn vader...*

Gen. 37:1

Zoals wij in hoofdstuk 6 zagen, werd het tablet van Izaäk, door herhaling van de laatste regel van het tablet van Terah, bij dat van Terah gevoegd. Ook andere tabletten, die van Ezau en Ismaël, werden, op de in die dagen gebruikelijke manier, daaraan verbonden, zodat de hoofdstukken Genesis 1. - 37. reeds één geheel vormen op het moment dat Jacob in Egypte komt.

In Egypte ontwikkelde zich uit het gezin van Jakob het volk der Joden!

Wij mogen aannemen dat de zonen van Jacob in het land Gosen tot grote bloei kwamen onder begunstiging van Jozef. Dat hier, ondanks de duisternis die over deze tijd ligt, de familie-traditie op zijn minst door de oudsten van het volk levend werd gehouden, lijdt geen twijfel. Toen Mozes later de leider van het volk werd, kwam hij hierdoor vanzelfsprekend in het bezit van de religieuze en geschiedkundige overlevering. Hoewel steen en gebakken klei de meest onverwoestbare vorm van schrijfmateriaal zijn, behoeven de tabletten, die hij in zijn bezit kreeg, niet de oorspronkelijke teksten te zijn, maar in ieder geval wel getrouwe kopieën ervan. Ten tijde van Mozes was het spijkerschrift het schrift van de diplomaten. De correspondentie van de noordelijke en oostelijke gebieden van het Egyptische rijk met de overheid in Egypte werd in dit schrift gevoerd, zoals is gebleken uit de vondst van vele honderden kleitabletten te Tell-el-Amarna.

Mozes, *onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren*, was zonder twijfel in staat dit schrift te lezen en zo nodig ook te vertalen.

Dat Mozes niet alleen in de wijsheid der Egyptenaren was onderwezen, maar ook de geschiedenis van zijn volk kende - reeds vóór hij de leider van dit volk werd - blijkt uit zijn roeping bij het brandende braambos in de woestijn van Midian. Als God Mozes roept, dan sluit Hij aan bij wat Mozes weet:

*Ik ben de God van uw vader, de God van Abraham, de God van Izaäk
en de God van Jakob .*

Exodus 3:6

Hij spreekt tot hem op dezelfde wijze als Hij tot de aartsvaders had gesproken en Mozes wist Wie het was, die Zich aan hem openbaarde, want *toen verborg Mozes zijn gelaat.*

Niet alleen Mozes, maar ook de oudsten van het volk worden verondersteld de geschiedenis te kennen, zoals blijkt uit Exodus 3:16 - *De HERE, de God uwer vaders....*

Hoewel de Bijbel van Mozes dus niet groter was dan de eerste zesendertig hoofdstukken van Genesis, was hij niet onbekend met heilige instellingen. Evenmin was hij afhankelijk van mondelinge tradities, over wat God aan de aartsvaders had bevolen.

In het tweede tablet kon hij lezen dat Abel de HERE een offer bracht *van de eerstelingen zijner schapen en van hun vet en Kaïn van de vruchten der aarde.*

In het tablet van Izaäk kon Mozes lezen over het gebeuren op de berg Moria, waar een ram in Izaäks plaats werd geofferd.

De vierde tablettenserie lichtte hem in over het altaar, dat Noach bouwde.

Latere tabletten vertelden hoe Abraham altaren oprichtte bij alle plaatsen waar hij woonde, van de tienden die Abraham aan Melchizedek gaf, en van de tienden, die Jacob aan de Here beloofde.

De eeuwen vóór Mozes waren geen donkere eeuwen zonder enig licht van Gods openbaring. God liet zelfs de mens niet zonder geschreven openbaring. Zich niet onbetuigd latend, sprak Hij vele malen en op vele wijzen tot de vadersen, Adam, Noach, Abraham, Izaäk en Jakob die, naar de gewoonte van hun tijd, hun ervaringen op schrift stelden.

De Godsopenbaring van Genesis, zoals die tot Mozes kwam, was niet afhankelijk van het menselijk geheugen.

Nog maar kort was Mozes de leider van het volk, of wij horen dat hij op Gods bevel begint te schrijven.

Het is mogelijk dat hij hierbij van tabletten gebruik heeft gemaakt, want ook de Tien Geboden waren op twee stenen tabletten (geen tafelen) geschreven, en wel op de gebruikelijke manier, namelijk aan beide zijden.

Zoals wij reeds eerder opmerkten, betekent het Hebreeuwse woord 'schrijven' letterlijk 'insnijden' en wijst daarmee op de oude schrijfmethode.

Nadat Israël in de Sinaï-woestijn was gekomen en bij Rafidim tegen Amelek had gestreden, gaf God aan Mozes het bevel: *Schrijf dit ter nagedachtenis in een boek....* Exodus 17:14

Na de verbondssluiting op de Sinai lezen wij:

De HERE zeide tot Mozes: Schrijf u deze woorden op....

en hij schreef op de tafelen (tabletten) de woorden van het Verbond. Exodus 34:27-28

Nadat God Mozes het eerste deel van de wet had gegeven:

En Mozes schreef al de woorden des HEREN op.

Exodus 24:4

Van de tochten door de woestijn naar Kanaän zegt Numeri 33:2 :

Mozes namelijk beschreef hun tochten van pleisterplaats tot pleisterplaats naar het bevel des HEREN.

Ook de plechtige slotzinnen van de boeken Leviticus en Numeri wijzen er op, dat Mozes de schrijver is.

In Deuteronomium 27:2-3 lezen wij:

Op de dag, waarop gij de Jordaan overtrekt naar het land, dat de HERE, uw God, u geven zal, zult gij grote stenen oprichten, die met kalk bestrijken en daarop na uw overtocht al de woorden dezer wet schrijven.

In vers 8 van hetzelfde hoofdstuk wordt er de nadruk op gelegd de wet klaar en duidelijk te schrijven, terwijl we in Deuteronomium 31:9 lezen:

Toen Mozes deze wet opgeschreven had, gaf hij ze aan de priesters.

In hetzelfde hoofdstuk, vers 21-22, is er ook sprake van hoe Mozes op een dag een lied schreef en dit aan de Israëlieten leerde opdat het in de mond van hun nageslacht niet zou verstommen.

We lezen voorts nog in dit hoofdstuk hoe Mozes gereed kwam met de woorden der wet volledig op te schrijven - aldus zijn veertigjarige schrijversarbeid beëindigend.

In de hoofdstukken 9. 10. en 11. gaat Wiseman in op de manieren, waarop Schriftcritici getracht hebben het Mozaisch auteurschap van Genesis aan te vechten. Genesis zou in veel latere tijden, ná Mozes, zijn geschreven. Bovendien twijfelden deze critici aan de historische betrouwbaarheid van de verhalen.

Dr. Ryle schrijft in Hastings Bible Dictionary, dl. II: "De moeilijkheid waarvoor we staan is de vraag, hoe de historische kern van de verhalen te scheiden van de aanwas van latere legenden en van de oosterse symboliek."

De grote fouten die men maakte, toen deze theorieën werden opgesteld, waren hoofdzakelijk te wijten aan het gebrek aan kennis van de oudheid, dat een honderd jaar geleden algemeen was. Zo kwam men tot verkeerde conclusies omdat:

- 1 de theorieën ontstonden in een tijd, waarin men nog weinig of niets wist van de beschaving van de oudheid,
- 2 men ging literair-kritisch te werk, zonder op de hoogte te zijn van de oude schrijfgewoonten
3. de meerderheid der geleerden veronderstelde, dat men in de dagen van de aartsvaders de schrijfkunst nog niet machtig was,
4. het onderzoek van Genesis vond meestal plaats vanuit bepaalde wereldbeschouwelijke vooronderstellingen (evolutietheorie, mythen en legendehypothese enz.), die in het geheel niets ter zake deden en volledig in tegenspraak waren met de Bijbel.

De grondfout was, dat men een tekstkritische analyse van Genesis wilde geven, gebaseerd op stijlverschillen en op het gebruik van bepaalde woorden en zinsneden, terwijl men de literaire gewoonten van de oudheid niet kende! Wie zich aanmatigt om uitspraken te doen over de ouderdom, de samenstelling en de schrijver van een boek, moet toch een grondige kennis hebben van de literaire gewoonten van de tijd, waaruit zulk een boek stamt.

Maar de hypothesen van het kritisch onderzoek waren reeds **als vaststaand** aangenomen, vóórdat enig document uit de tijd van de aartsvaders ontdekt was, en men dus nog geheel onbekend was met de wijze waarop in die tijd annalen werden geschreven.

Wiseman vertelt hoe sommige hypothesen weer vervangen werden door andere:

Zo moest de 'twee-documenten-hypothese' plaats maken voor de 'fragmenten-hypothese', die op haar beurt voor de 'supplementen-hypothese' het veld moest ruimen. Zij werd vervolgens weer door de 'kristallisatie-hypothese' verdrongen.

De verschillende theorieën, die door de heer Wiseman worden besproken, laten wij in dit uittreksel buiten beschouwing.

Hoewel men - afgezien van wat Genesis meedeelde - totaal onbekend was met de beschaving van de oudheid, nam men aan, onder meer op grond van de idee der evolutie, dat de beschaving toentertijd op een zeer lage trap stond en dat de aartsvaders bijna of geheel niet konden schrijven. Daarom behandelde men Genesis alsof het een stuk moderne literatuur was.

Hoofdstuk 12. **HET GEBRUIK VAN DE GODSNAMEN IN GENESIS.**

(pag. 129-142)

Het hoofdargument voor de zogenaamde bronnensplitsing is, naar het oordeel van de beoefenaars van het kritisch onderzoek, het vóórkomen van verschillende Godsnamen in Genesis. De vooronderstelling, waar men van uitgaat, is dat iedere schrijver slechts één bepaalde Godsnaam gebruikte. Op grond hiervan meent men, dat elk gedeelte of vers, waarin een Godsnaam voorkomt, alleen maar afkomstig kan zijn van die schrijver, die van deze naam gebruik maakte.

Toen men ontdekte dat in Genesis verschillende Godsnamen gebezigd werden, werd dit het begin van de zogenaamde bronnensplitsing, die eindigde met de voorstelling dat Genesis een stuk literair lapwerk zou zijn. Dit denkbeeld ging men tenslotte ook op andere Bijbelboeken toepassen.

In Exodus 6:1-2 lezen wij:

Voorts sprak God tot Mozes en zeide tot hem: Ik ben de HERE.

Ik ben aan Abraham, Izaäk en Jakob verschenen als God de Almachtige,

maar met Mijn naam HERE ben Ik hun niet bekend geweest. Exodus 3:13-14

Waar staat “HERE”, leze men “JHWH”.

Om aan te tonen dat Exodus 6:2 niet letterlijk opgevat moest worden, verwees men naar Genesis 4:26 - *Toen begon men de naam des HEREN (van Jahweh) aan te roepen.*

Maar in dit geval kan men naar nog vroegere teksten verwijzen. De naam van God komt immers reeds voor in Genesis 2:4.

Zo zijn zowel van de ene als van de andere zijde talrijke tegenstrijdige verklaringen gegeven voor het feit, dat in Exodus 6:2 wordt gezegd, dat de aartsvaders God niet bij de naam Jahweh kenden; terwijl Abraham, Izaäk en Jacob deze naam in het boek Genesis gebruiken.

Naar mijn mening spruiten al deze verklaringen voort uit de grondfout, dat men niet aanvaardt dat Mozes Genesis heeft geschreven.

Alle verklaringen danken hun ontstaan aan het feit, dat tijdens het ellenlange debat, dat de jaren door gevoerd werd, niemand tot de ontdekking kwam dat Genesis oorspronkelijk werd geschreven door de personen, die in het boek genoemd worden; dat deze eerste schrijvers een primitieve schriftvorm gebruikten en dat de latere tabletten in spijkerschrift en in de taal van die tijd werden geschreven. Zonder twijfel waren de tabletten, die Abraham uit Ur meenam, geschreven in het spijkerschrift, dat ons uit het Ur van die dagen bekend is.

Toen Mozes in het bezit van deze tabletten kwam, moest hij deze natuurlijk vertalen en in een ander schriftsoort transcriberen. In deze tabletten stuitte hij steeds op het spijkerschriftteken voor ‘God’.

Zo kwam dit teken bijvoorbeeld in het tablet over de schepping niet minder dan vierendertig maal voor.

In andere verhalen stuitte hij op het teken voor ‘De almachtige God’ (El Shaddai), d.w.z. de naam waaronder, volgens Exodus 6:2, God Zich aan Abraham, Izaäk en Jakob had geopenbaard.

Met betrekking tot de naam ‘El Shaddai’ zijn enkele bijzonderheden op te merken, waaraan eigenlijk nog te weinig aandacht is geschonken.

Ten eerste wordt de volle titel ‘El Shaddai’, zoals deze in Exodus 6:2 voorkomt, behalve op deze plaats, alléén in het boek Genesis gebruikt, en dan nog slechts bij bijzondere gelegenheden.

Genesis 17:1 28:3 35:11 en 48:3

Voorts valt het op, dat ‘Shaddai’ zonder ‘El’ tweeënveertig maal voorkomt en dan bijna steeds wordt gebruikt door personen, die schreven of leefden buiten Palestina en in contact kwamen met de Babylonische cultuur.

Job gebruikt het woord eenendertig maal. Ook Bileam, afkomstig uit Mesopotamië, gebruikt het evenals Naomi, terugkerend uit Moab, en de profeet Ezechiël onder de ballingen in Babel. Wanneer van de tweeënveertig plaatsen, waar dit woord voorkomt, er achtendertig in dit verband staan, heeft dit zeker iets te zeggen.

In Exodus 3. horen wij van de openbaring des Heren aan Mozes bij de berg Horeb.

Hij ontvangt de opdracht naar Egypte te gaan en zijn volk uit de slavernij te voeren.

Wij lezen daar:

Daarop zeide Mozes tot God: Maar wanneer ik tot de Israëlieten kom en hun zeg: De God uwer vaderen heeft mij tot u gezonden, en zij mij vragen: hoe is Zijn naam – wat moet ik hun dan antwoorden? Toen zeide God tot Mozes IK BEN, DIE IK BEN. En Hij zeide: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: IK BEN heeft mij tot u gezonden. Voorts zeide God tot Mozes: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: De HERE, de God van Abraham, de God van Izaäk en de God van Jakob heeft mij tot u gezonden; dit is Mijn naam voor eeuwig en zo wil Ik aangeropen worden van geslacht tot geslacht.

Exodus 3:13-15

Op dit punt moeten wij even stilstaan bij **het verschil** tussen een **n a a m** en een **t i t e l**.

Het begrip ‘God’ is geen naam, maar een titel. De naam van God is Jahweh.

Dit wordt ons duidelijk uit het tweede gebod in Exodus 20:7:

Gij zult de naam van Jahweh, uw God, niet ijdel gebruiken.

Geen enkele Jood voelde het dan ook als een bezwaar om over God (Elohim) te spreken of te schrijven, maar hij vatte het tweede gebod zo op, dat hij de naam Jahweh, zelfs wanneer hij de Schrift las, niet gebruikte. Hiervoor in de plaats las hij het woord ‘Adonai’ (Heer). Bovendien spraken de Hebreërs van dé Elohim, dé ware God, in tegenstelling tot de valse goden, maar zij spraken nergens van dé Jahweh, want er is maar één Jahweh in de hemel en op de aarde.

Wij lezen ook in Genesis ‘mijn God’, maar nooit ‘mijn Jahweh’. Men sprak van ‘de God van Israël’, maar nooit van ‘de Jahweh van Israël’ omdat er maar één Jahweh bestaat:

IK ben JHWH, dat is Mijn naam, en Mijn eer geef Ik aan geen ander. Jesaja 42:8

Toen men echter ‘vele goden en vele heren’ begon te maken was de titel ‘God’ alleen niet meer voldoende en gaf men iedere god een naam. Het begrip 'god' werd een soortnaam. Ook de Bijbel past zich bij deze verandering aan en gebruikt namen, om de ware God van de afgoden te onderscheiden. Immers ook de afgoden werden goden genoemd. Zo noemde bijv. Laban de terafim, die Rachel gestolen had, ‘zijn goden’ (elohim) en Jakob doet hetzelfde.

Ten tijde van Mozes was het nog erger gesteld. Alleen al in Egypte waren meer dan veertig miniatuurstaten, elk met een eigen god, die werden vereerd in de hoofdstad van het staatje. Al deze goden hadden bovendien nog vele goden naast zich, zoals godinnen, zonen en dochters. Iedere god werd in zijn eigen gebied als ‘de almachtige god, de schepper en onderhouder der wereld’ vereerd. De Egyptenaar vond een dergelijk aantal goden, die allen schepper en onderhouder waren, allerminst onlogisch. Hoewel de namen van vele Egyptische godheden verloren zijn gegaan, zijn er altijd nog ruim 2200 bekend.

In deze polytheïstische omgeving wilde God Zich nu als de enige, levende God openbaren. Daarvoor was het echter nodig, dat Hij, opdat men Hem van de afgoden kon onderscheiden, Zijn naam openbaarde. Deze naam was de veel betekende: **IK BEN** .

Toen Mozes begon met de samenstelling van de naar hem genoemde boeken - op een tijdstip dat de gebeurtenis vermeld in Exodus 6:2 reeds lang verleden tijd was - trof hij op vele kleitabletten uit de tijd der aartsvaders het equivalent in spijkerschrift van ‘El Shaddai’ aan. Nu God Zijn Enige Naam had geopenbaard, JHWH, stond Mozes als het ware voor de keus: of het ene of het andere woord bij zijn transcriptie en vertaling te gebruiken. Welk woord was het meest geschikt om duidelijk te maken, dat het in deze oude geschiedenissen ging over de enig ware God?

Het aller duidelijkste sprak hier het gebruik van de Naam, waaronder God Zich aan Zijn volk had geopenbaard en waaronder Hij Zijn grote daden had verricht. Het gebruik van elke andere godsnaam zou slechts misverstand wekken bij hen, voor wie Mozes zijn boeken schreef.

God had Zich aan hem geopenbaard onder de naam Jahweh. Deze naam was de Israëlieten in Egypte bekend gemaakt en onder deze naam werd Hij door hen vereerd.

De oude benamingen als ‘El Shaddai’ (de almachtige God) en ‘El Elion’ (de allerhoogste God) waren door het polytheïsme overgenomen en dus geladen met polytheïstische inhoud.

Op deze wijze kan men de aanwezigheid van de naam Jahweh in het boek Genesis eenvoudig verklaren, zonder dat men zijn toevlucht behoeft te nemen tot de elkander tegensprekende hypothesen van de Schriftkritiek.

Wanneer Genesis nu, zoals wij zagen, uit een tablettenserie bestaat, waarvan elk gedeelte wordt ingeleid met de zinsnede: *Dit is de geschiedenis* (het nageslacht) *van...*, dan werpt ook deze indeling van het boek nieuw licht over de verschillende Godsnamen.

Wanneer wij het eerste tablet beschouwen, dan blijkt, dat daarin alleen de titel 'God' voorkomt. Maar deze titel was aan het begin van de geschiedenis ook meer dan voldoende om de enig ware God aan te duiden. Er waren immers nog geen andere goden. Een aparte benaming voor God, de Schepper van hemel en aarde, was toen ter tijd overbodig.

Het tweede tablet (Genesis 2:4b - 5:1a) werd vóór de zondvloed geschreven en bevat de titel 'God' en de naam 'Jahweh', en wel zo, dat titel en naam steeds te samen voorkomen, behalve in de dialoog van de slang met Eva.

Het gecombineerde gebruik van deze benamingen is voor dit tablet karakteristiek te noemen. Wij lezen in dit tablet, dat men in de dagen van Adams kleinzoon Enos begon met de naam van Jahweh aan te roepen. Hier wordt de ware God dus reeds met een naam genoemd. Waarom? Dit kan slechts zijn oorzaak hebben in het opkomende polytheïsme, waardoor het nodig werd, de enig ware God met de naam aan te roepen, waardoor Hij van de andere goden werd onderscheiden. Volgens Exodus 6:2 moet dit 'El Shaddai' zijn geweest, daar God Zich in die tijd onder deze naam openbaarde. Deze naam 'El Shaddai' werd echter bij het toene- mend polytheïsme ook besmet en kon worden misverstaan. Vandaar dat deze door Mozes door de geopenbaarde naam Jahweh werd vervangen.

Volgens sommige Schriftcritici - waaronder De Wette - was het boek Genesis eeuwen ná Mozes geschreven en bevatte het geen feiten, maar legenden. Een historische kern was in de loop der mondelinge overlevering door een krans van legenden omgeven en tenslotte te boek gesteld.

Toen de kritiek in dit stadium kwam, bleken de autoriteit van Christus - Zijn houding ten opzichte van het Oude Testament en Zijn uitspraken over Genesis - een groot obstakel voor deze verwoestende kritiek. Maar Semmler bracht met de zogenaamde 'accomodatie-theorie' uitkomst. Deze theorie ontkent dat Jezus hier als getuige mag worden aangehaald daar Hij, sprekend over Mozes als auteur van sommige boeken van het Oude Testament, 'Zich bij het gangbare spraakgebruik aansloot, hoewel Hijzelf beter wist.'

Wiseman merkt in zijn boek op: Betekent dat niet, dat men dan zichzelf zedelijk hoger acht te staan dan de Zoon van God? Dat is immers de consequentie van deze theorie!

De andere theorie, die van de 'Kenosis' (= ontlediging; vgl. Philippenzen 2:7), beweert dat Jezus over het ontstaan en de opbouw van Genesis niet zoveel heeft geweten, als men nu met behulp van de Schriftkritiek kan weten.

In een kritisch Bijbels woordenboek van de meer gematigde richting Hastings (Hastings, Vol. III) leest men: "Zowel Christus als Zijn apostelen of de schrijvers van het Nieuwe Testament deelden de algemeen gangbare Joodse opvatting over de goddelijke autoriteit en inspiratie van het Oude Testament".

De schrijver aarzelt echter niet te verklaren, dat deze 'algemeen gangbare Joodse opvattingen' hoogst onbetrouwbaar zijn.

De consequentie hiervan is, dat op deze wijze de betrouwbaarheid van Jezus verraderlijk wordt ondermijnd. Zijn gezag wordt zo in twijfel getrokken. Men zegt, dat Zijn woord wel ten aanzien van godsdienstige vragen gewicht in de schaal legt, maar dat Hij ten aanzien van het auteurschap van sommige boeken en gedeelten van het Oude Testament net zo dwaalde als Zijn tijdgenoten.

C.W. Emmet schrijft: "Toen de kerk eenmaal de traditionele inspiratieleer overboord had gezet, toen zij eenmaal toestond één enkel historisch gegeven in twijfel te trekken, of toegaf dat fouten en tegenstrijdigheden mogelijk waren, werd het a priori onmogelijk te verklaren waar dit proces zou halt houden."

Iemand als Julius Wellhausen werd rationalist. Naarmate zijn verwoestende kritiek de Bijbel allengs kleiner maakte, werd ook zijn geloof kleiner en verdween tenslotte geheel. Pathetisch liet hij weten zijn eigen geloof te hebben vernietigd.

Na hem kwam Kuenen, die in zijn boek ‘De Godsdienst van Israël’ verklaarde, dat voor hem de religie van Israël een van de vele religies was. Hij schakelde alle godsdiensten gelijk en had geen oog voor de bijzondere openbaring aan Israël.

De weg van al deze critici leidde van geloof naar twijfel en van de twijfel naar het radicale ongeloo!

Het kritisch onderzoek blijft eenzijdig. Men ontkomt niet aan de gedachte, dat de Bijbel alleen onderzocht wordt om materiaal bijeen te brengen, dat tegen de echtheid en de waarheid van de Bijbel getuigen moet. In kritische werken zoekt men tevergeefs naar vermeldingen over juiste gegevens die de Bijbel verstrekt.

De opgravingswerkzaamheden in Irak hebben een groot aantal tabletten aan het licht gebracht, waarop melding wordt gemaakt van de schepping en van de zondvloed. De ontdekking hiervan baarde groot opzien. De vergelijking van deze teksten met de Bijbelse verhalen deed onder de geleerden de zogenaamde 'Bijbel en Babel'-strijd ontbranden, waarin de vraag gesteld werd naar de onderlinge verhoudingen tussen de Bijbelse en de Babylonische verhalen. Want hoewel de verhalen aanzienlijk van elkaar verschillen, zijn er ook punten van overeenkomst.

Over één punt waren zij (de critici) het echter eens: de Bijbelse verhalen zijn van hoger gehalte dan de Babylonische; ze zijn sober, eenvoudig en zuiver in hun Godsvoorstelling, terwijl de Babylonische verhalen fantastisch, sensationeel en in het polytheïsme gedrenkt zijn.

Men ging uit van de veronderstelling, dat Genesis veel later geschreven werd dan de in Babel gevonden tabletten. Dus moesten de verhalen in Genesis van de Babylonische verhalen afhankelijk zijn.

Dat het scheppings- en zondvloedverhaal in Genesis religieus op een veel hoger plan stond, was voorts geheel in overeenstemming met de gedachte, dat de godsdienst zich langzamerhand had ontwikkeld van polytheïsme tot monotheïsme (evolutiegedachte).

Alleen het algemene thema is gemeenschappelijk. Maar de Babylonische verhalen zijn gevat in een mengelmoes van mythologische voorstellingen, die het oorspronkelijk gegeven bijna onherkenbaar maken. In de verhalen worden een menigte, met elkaar strijdende jaloerse goden beschreven, en de voorstellingen over de natuur en de wereld zijn grotesk.

In het zondvloedverhaal vallen ons op de volgende punten van overeenkomst:

1. De vloed is een straf op de zonde.
2. In beide verhalen krijgt de hoofdpersoon de opdracht een schip te bouwen om zijn leven te redden.
3. Volgens beide verhalen wordt bitumen gebruikt om het schip waterdicht te maken.
4. De vermelding van de duif.
5. De stranding van het schip op een berg.
6. Het offeren na de vloed.

Het raam van het Babylonisch verhaal komt dus ongeveer overeen met dat van Genesis, maar dan houdt ook elke overeenstemming op. Het Babylonische verhaal bestaat voor het grootste gedeelte uit ruzies tussen goden, die 'angstig als honden wegkruipen' en 'in zwermen als vliegen wegvlugten'. Slechts enkele zinnen herinneren aan Genesis, de rest is een polytheïstisch karikatuur van het origineel, zoals wij dat in Genesis bezitten.

Wij horen nog al eens dat de aartsvaders hun godsdienst aan hun omgeving hebben ontleend en daarom dezelfde religieuze ideeën hadden als hun tijdgenoten. Deze bewering is te tendentius dat men die zonder meer zou aanvaarden. Met evenveel recht kan men ook het tegendeel aanvoeren, te meer omdat de Bijbel er nadrukkelijk op wijst, dat zij (de aartsvaders) de cultus van hun omgeving verwierpen.

Abraham leefde de eerste vijfenzeventig jaar van zijn leven in het dal van de Eufraat. Jakob bracht het laatste, Jozef het grootste en Mozes het eerste deel van zijn leven in Egypte door. Van beïnvloeding door de godsdiensten in deze landen is bij hen niets te bespeuren.

Integendeel, toen Abraham nog in Ur der Chaldeeën leefde, mag hij onder invloed van de afgoderij van zijn omgeving hebben gestaan, maar op de roepstem van God brak hij met het polytheïsme.

Wat Egypte betreft weten wij uit het 'Dodenboek', dat de nadruk in de Egyptische religie werd gelegd op het leven ná de dood. Deze Egyptische nadruk had geen plaats in het religieuze leven van de aartsvaders. Het verdient zeker de aandacht dat deze 'Dodenreligie' zelfs zo weinig invloed op hen heeft gehad, dat men nergens in het boek Genesis, en in de andere geschriften van het Oude Testament nauwelijks iets vindt over de toestand van de ziel ná de dood.

Wanneer het volk terugvalt in heidense cultushandelingen - zoals bijvoorbeeld bij de oprichting van het gouden kalf - dan volgt daar onmiddellijk straf op.

Steeds opnieuw wordt Israël gewaarschuwd, de verdorven cultus van de omliggende volken niet over te nemen:

Gij zult niet doen, zoals men doet in het land Egypte, waar gij gewoond hebt;

gij zult niet doen zoals men doet in het land Kanaän, waarheen Ik u breng;

naar hun inzettingen zult gij niet wandelen.

Leviticus 18:3

Hoofdstuk 15. **HET NIEUWE TESTAMENT EN GENESIS.** (pag. 153-156)

Men hoeft niet in het onzekere te verkeren over wat de Nieuw Testamentische schrijvers van Genesis dachten. Voor hen was dit boek Gods Woord en hoogste autoriteit.

Vandaar dat de belangrijkste leeruitspraken van het Nieuwe Verbond werden gebaseerd op teksten uit Genesis. Wij behoeven maar aan Romeinen 5. en I Korinthe 15. te denken.

In de Romeinenbrief schrijft Paulus:

Daarom gelijk door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood.... Toch heeft de dood als koning geheerst van Adam tot Mozes, ook over hen, die niet gezondigd hadden op een gelijke wijze als Adam overtrad. Romeinen 5:12

Dan verklaart hij vervolgens het onderscheid tussen Adam en Christus en beschrijft hij de gevolgen van Adam's zondige daad in de hof van Eden en van Christus' zoendood aan het kruis.

Zouden de verhalen over Adam en de zondeval slechts mythen zijn, dan zou de zoendood van Jezus zinloos en zonder enige grond geweest zijn. Immers volgens Romeinen 5. is Christus' dood nodig geweest vanwege de - door Paulus als historisch opgevatte - zondeval in het paradijs.

In I Korinthe 15:45,47 wordt Adam: *de eerste mens* genoemd:

Aldus staat er ook geschreven: de eerste mens, Adam, werd een levende ziel; de laatste Adam een levendmakende geest....

De eerste mens is uit de aarde, stoffelijk, de tweede mens is uit de hemel.

En in vers 22:

Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden.

Ook in I Timotheüs 2:13-14 en Hebrëen 4:4 vinden we uitspraken, gebaseerd op de scheppingsgeschiedenis volgens Genesis.

In II Korinthe 11:3 schrijft de apostel: *... zoals de slang met haar sluwheid Eva verleidde....*

In de brief aan de Hebrëen 11:4 horen wij van Abel, die door het geloof *een beter offer bracht dan Kaïn.*

Johannes schrijft:

*Niet gelijk Kain: hij was uit den boze en vermoordde zijn broeder.
En waarom vermoordde hij hem? Omdat zijn werken boos waren
en die van zijn broeder rechtvaardig.*

1 Johannes 3:12

Judas weet uit Genesis, dat Henoch *de zevende van Adam* was.

Judas 14

Hebrëen 11:7 zegt:

Door het geloof heeft Noach, nadat hij een godsspraak ontvangen had over iets, dat nog niet gezien werd, eerbiedig de ark toebereid tot redding van zijn huisgezin.

Ook Petrus schrijft in zijn eerste brief (1 Petrus 3:20) over Noach en zijn tijd,
*toen de lankmoedigheid Gods bleef afwachten, in de dagen van Noach,
terwijl de ark in gereedheid werd gebracht, waarin weinigen, dat is acht zielen,
door het water heen gered werden.*

In zijn tweede brief (2 Petrus 2:5) spreekt hij hier weer van, als hij zegt dat God
*de wereld van de voortijd niet gespaard heeft, maar Noach, de prediker der
gerechtigheid, met zeven anderen bewaard heeft,
toen Hij de zondvloed over de wereld der goddelozen bracht.*

De kerntekst in het Nieuwe Testament over de rechtvaardiging van het geloof, wordt gebaseerd op Genesis 15:6:

En hij (Abraham) geloofde in de HERE, en Hij rekende het hem toe als gerechtigheid.

In Romeinen 4:3 vraagt Paulus: *Want wat zegt het Schriftwoord?*

Als antwoord haalt hij bovengenoemde tekst aan.

Niet alleen Paulus, maar ook Jacobus haalt dit vers aan.

Jakobus 2:23

Ook in de brief aan de Galaten is dit vers het uitgangspunt van de discussie over de rechtvaardiging door de werken van de wet of door het geloof

Galaten 4:4-5

In Handelingen 7:2-4 horen wij Stefanus zeggen:

*De God der heerlijkheid is verschenen aan onzen vader Abraham,
toen hij nog in Mesopotamië was, voordat hij in Haran ging wonen,
en Hij zeide tot hem: Verlaat uw land en uw bloedverwanten
en kom herwaarts naar het land, dat Ik u wijzen zal.
Toen vertrok hij uit het land der Chaldeeën en vestigde zich in Haran.*

Wanneer Abraham - zoals ook vandaag nog velen beweren - slechts een legendarische figuur zou zijn en wanneer zijn geloofsgehoorzaamheid, zoals in de Schrift beschreven, slechts het in het verleden terug geprojecteerde ideaal van de Joodse vroomheid is, dan zijn deze Schriftbewijzen niet alleen nutteloos, maar, erger nog, alleen maar vroom bedrog.

We lezen in het Nieuwe Testament nog meer van Abraham en de zijnen, in 2 Petrus 2:6-7 –
*en de steden Sodom en Gomorra tot as verbrand, tot omkering gedoemd
en ten voorbeeld gesteld heeft voor hen, die goddeloos zouden leven,
maar de rechtvaardige Lot, die zwaar te lijden had onder den losbandige wandel
dier zedelozen, heeft behouden...*

Ook Judas schrijft hierover in dezelfde trant (Judas 7).

Voorts vernemen wij:

Door het geloof heeft Abraham, toen hij verzocht werd, Izaäk ten offer gebracht ...

Hebreeën 11:17

Jacobus vraagt:

*Is niet onze vader Abraham uit werken gerechtvaardigd,
toen hij zijn zoon Izaäk op het altaar legde?*

Jakobus 2:21

Op dezelfde manier worden ook andere personen en gebeurtenissen uit Genesis als historisch ingevoerd.

Paulus (Gal. 4:23-31) spreekt van Ismaël en Izaäk, de beide zonen van Abraham, en van *de zoon der dienstmaagd en van de zoon der vrije.*

In Hebreëen 11:20 lezen wij:

*Door het geloof heeft Izaäk aan Jacob en Ezau zijn zegen gegeven,
ook voor de toekomst.*

In het volgend hoofdstuk (Hebreëen 12:16-17) horen wij van Ezau, die zijn eerstgeboorterecht voor één spijs verkocht .

In Handelingen 7 spreekt Stefanus van de zonen van Jacob, die Jozef

*uit naijver naar Egypte verkochten, maar God was met hem en verlostte hem uit
al zijn verdrukkingen en gaf hem genade en wijsheid tegenover Farao, de koning
van Egypte, die hem aanstelde tot hoofd over Egypte en over zijn gehele huis.*

En wij horen van de hongersnood in Kanaän en van Jacobs tocht naar Egypte. Hand. 7:9-15

In Hebreëen 11:22 wordt verteld:

*Door het geloof heeft Jozef aan het einde van zijn leven gewaagd van de uittocht
der kinderen Israëls en voorschriften gegeven over zijn gebeente.*

Bijna iedere gebeurtenis, die in Genesis wordt vermeld, wordt in het Nieuwe Testament niet als iets vaags beschouwd, maar als een historisch feit.

Op déze historische feiten zijn de leeruitspraken van het Nieuwe Testament gebaseerd.

De leer van het Nieuwe Testament is niet van de geschiedenis van het Oude Testament te scheiden.

Het is dan ook veel betekend, dat het kritisch onderzoek juist die beiden van elkander wil scheiden.

Door de legende-hypothese komt de Bijbelse geschiedenis in de lucht te hangen. En daardoor óók de Bijbelse leer die daarop is gebaseerd.

Het Nieuwe Testament is echter gefundeerd op **h i s t o r i e**; en zeker mede op de historie waarvan wij in Genesis lezen.

Wanneer wij vragen hoe de Heer Jezus ten opzichte van Genesis stond, dan blijkt dat Hij Zich herhaaldelijk op Genesis beroept, vooral op de eerste hoofdstukken. Hij citeert het tweede hoofdstuk, noemt de scheppingsgeschiedenis, de zondeval, satan, Abel, Noach, de zondvloed, Lot en de verwoesting van Sodom.

Hij spreekt voorts van personen en gebeurtenissen uit de eerste elf hoofdstukken en noemt feiten uit het leven van Abraham, Izaäk en Jakob.

In Mattheus 19:4-5 (vgl. Markus 10:6-8) zegt Jezus, sprekend over de schepping van de mens:

Hebt gij niet gelezen, dat de Schepper hen van den beginne als man en vrouw heeft gemaakt? En Hij zeide: Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn.

Hier citeert Jezus dus woordelijk Genesis 2:24.

In Johannes 8:44 horen wij Hem zeggen:

*Gij hebt de duivel tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen.
Die was een mensenmoorder van den beginne en staat niet in de waarheid,
want er is in hem geen waarheid.
Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard,
want hij is een leugenaar en de vader der leugen.*

Kennelijk heeft Jezus hier op het oog het gebeurde in de hof van Eden.

In Lukas 11:50-51 staat geschreven ...

*het bloed van al de profeten, dat vergoten is sinds de grondvesting der wereld,
van het bloed van Abel tot het bloed van Zacharias.*

Uit de geschiedenis van Noach en de zondvloed trekt de Heer Jezus in Lukas 17:26-27 een les, als Hij zegt:

*En gelijk het geschiedde in de dagen van Noach.... zij aten, zij dronken,
zij huwden en zij werden ten huwelijk genomen tot op de dag,
waarop Noach in de ark ging en de zondvloed kwam en hen allen verdelgde.*

In Lukas 17:28 maakt Hij melding van Lot en de ondergang van Sodom:

*Op dezelfde wijze als het geschiedde in de dagen van Lot, zij aten, zij dronken,
zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden.
Maar op de dag, waarop Lot uit Sodom ging,
regende vuur en zwavel van de hemel en verdelgde hen allen.*

Herhaaldelijk spreekt Jezus over Abraham:

Uw vader Abraham heeft zich er op verheugd Mijn dag te zien en hij heeft die gezien en zich verblijd.

De Joden dan zeiden tot Hem: Gij zijt nog geen vijftig jaar en hebt Gij Abraham gezien?

Jezus zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u:

Eer Abraham was, BEN IK

Johannes 8:56-58

Jezus spreekt van de aartsvaders als gestorvenen, maar toch levenden.

God is niet een God van doden, maar van levenden.

Mattheus 22:33

Ná Zijn opstanding legt Jezus de Emmausgangers uit, wat in al de Schriften op Hem betrekking heeft, beginnende bij Mozes en de profeten (Lukas 24:27) en enkele dagen later zegt Hij tot de zijnen:

*Dit zijn Mijn woorden, die Ik tot u sprak, toen Ik nog bij u was, dat alles wat over Mij geschreven staat in de wet van Mozes en de profeten en de psalmen **moest vervuld worden.***

Toen opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften begrepen

Lukas 24:44-45

**Jezus' woorden laten geen twijfel bestaan
aan de historische waarheid van Genesis!**

AANTEKENINGEN